

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 7/342 | GODINA XXXIII | CIJENA 10 KN

SRPANJ 2014.

**ZLATNA MISI BISKUPA
IVANA MILOVANA**

Poštovani čitatelji,

dok listate srpanjski broj lista Ladonje, nadam se da na pravi način provodite ove ljetne dane, ili na zaslужenom odmoru ili koristeći ovo vrijeme u radu koji će se, vjerujem, na pošten način isplatiti. Kako bilo da bilo, vrijeme ljeta je važno vrijeme. To nije samo vrijeme razbibrige, ljenčarenja i uživanja u raznoraznim ljetnim blagodatima, već je možda prigoda kada se više možemo posvetiti svojim bližnjima, kada možemo susretom, pažnjom i poštovanjem doprinijeti većem zajedništvu i dobru u našim obiteljima. Prigoda je to i da odmornici i vrednici doprinesemo boljim odnosima na radnome mjestu. No, sigurno će i ovoga ljeta među nama biti i onih koji se i u ovo vrijeme moraju nositi sa svojim problemima i križevima, zbog bolesti, siromaštva, nezaposlenosti ili nedavnih vremenskih nepogoda. Dobro je da se i njih sjetimo u ovo ljetno vrijeme. Vrijeme u kome se nalazimo jest vrijeme turizma, mnogi će gosti doći u našu sredinu. Mi ćemo, daka-

ko, sve učiniti da im bude što ljepše i da se što bolje osjećaju. Stoga ćemo im otvoriti sve ono što je vrijedno u našim mjestima, poglavito naše crkve na koje smo ponosni. Pitanje je, ipak, hoće li u tome prepoznati samo spomenike kulture ili će u susretu s nama upoznati one koji svoju vjeru žive ne samo tradicijski i spomenički već i u svagdašnjem životu. Lijepo bi bilo da i svoju djecu, posebno svojim primjerom, i tijekom ljeta potaknemo na sudjelovanje na nedjeljnim sv. misama jer se stječe dojam da prestankom školskih obveza, prestaje i praksa života sa svojom župnom zajednicom. Za kršćanski život ne postoji radno i neradno vrijeme, ne postoji vrijeme bez odgovornosti. Iako smo mi ljudi skloni odgađati stvari za neko drugo vrijeme, postoje stvari koje ne treba odgađati jer smo možda baš sada nekome potrebni, možda je baš sada nekome potrebno naše strpljenje ili dobrota, kao i naši darovi i sposobnosti, a oni kojima smo potrebni možda žive

VILIM GRBAC

tu kraj nas. Za kršćanski je život zato svako vrijeme pogodno i u svakom smo vremenu jedni drugima potrebni. Izgleda da u vremenu u kome se nalazimo nema puno važnih događaja u našim crkvama, ipak, i ovaj broj Ladonje svjedoči da i u ovom vremenu ima raznih svečanosti i slavlja kojima je cilj potaknuti našu vjeru, npr. župni patroni koje tijekom ovog vremena slavimo u našim župama, ili slavlja povodom obljetnica svećeništva, o čemu također možemo čitati u ovom broju.

Uredništvo Ladonje čestita slavljenicima, uz želju da ih Bog i dalje prati svojom pomoći i blagoslovom, a svima vama, poštovani čitatelji, bilo plodno i korisno ovo ljetno vrijeme.

Umro je don Živko Kustić

Jedno od najvećih imena hrvatskoga novinarstva, prvi glavni urednik naše agencije, preminuo je u Zagrebu u 84. godini života. Prvi glavni urednik Informativne katoličke agencije don Živko Kustić preminuo je u Zagrebu 19. srpnja 2014. u 84. godini života, javljeno je iz Križevačke eparhije. Don Živko Kustić rođen je u Splitu 12. prosinca 1930., bio je suprug i otac petero djece. U Zagrebu je studirao matematiku, fiziku i teologiju koju je diplomirao godine 1975. Za svećenika grkokatoličke Križevačke biskupije zaređen je 5. svibnja 1958. u Križevcima. Od 1958. do 1963. godine bio je župnik u Mrzlotu Polju i Sošicama na Žumberku. Od 1963. do 1972. bio je pokretač, novinar, reporter i kolumnist Glasa Koncila. Glavni urednik Glasa Koncila bio je od 1972. do 1983. a glavni i odgovorni urednik od 1983. do 1990. Više puta je suđen i osuđivan. Od 1990. do 1991. bio je stručni savjetnik u Ministarstvu iseljeništva, voditelj Odjela za djelovanje vjerskih zajednica među Hrvatima izvan domovine. Od 1991. do 1993. djelovao je kao urednik lista "Živa zajednica" za iseljene hrvatske vjernike u Njemačkoj. Od studenoga 1993. do listopada 1998. bio je pokretač i glavni urednik Informativne katoličke agencije - Zagreb

(IKA). Sve vrijeme javlja se kao komentator, kolumnist i autor jedinstvenoga feljtona "Pismo seoskoga župnika" u "Glasu Koncila", bio je pokretač i suradnik "Maloga koncila" te kolumnist "Globusa" i "Jutarnjeg lista". Bio je član Društva hrvatskih katoličkih novinara, koje mu je godine 2002. dodjelilo nagradu za životno djelo, Društva hrvatskih književnika, potpredsjednik Hrvatskoga novinarskog društva i član Upravnog odbora Hrvatskoga katoličkog radija. Bio je član Komisije Iustitia et pax Biskupske konferencije Jugoslavije i Hrvatske biskupske konferencije. U Križevačkoj biskupiji bio je biskupov službeni konzultor. Od Svetе Stolice promaknut je u protoprezbitera stavrofora. Objavio je brojne katehetske priručnike: Velike religije svijeta, Domagoj - misni ključ vjerovanja, Mali ključ Biblije, Mali ključ povijesti Crkve u Hrvata, Tomica i njegova pisma, Mač duha, Svadbeno ruho, Hoćeš li se krstiti?, Bog za odrasle, Abeceda biblijske vjere i druge. Autor je djela "Hrvatska mit ili misterij?" i romana: Zaljubljeni robovi i Denis dječak u prozoru. Pisac je scenarija za više filmova, te autor popularnih publikacija o kardinalu Alojziju Stepinisu, o Anti Antiću, o Maksimiljanu Kolbeu. (IKA/L)

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulske biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Ana Cvitan, Vilim Grbac, Ilijia Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863, ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

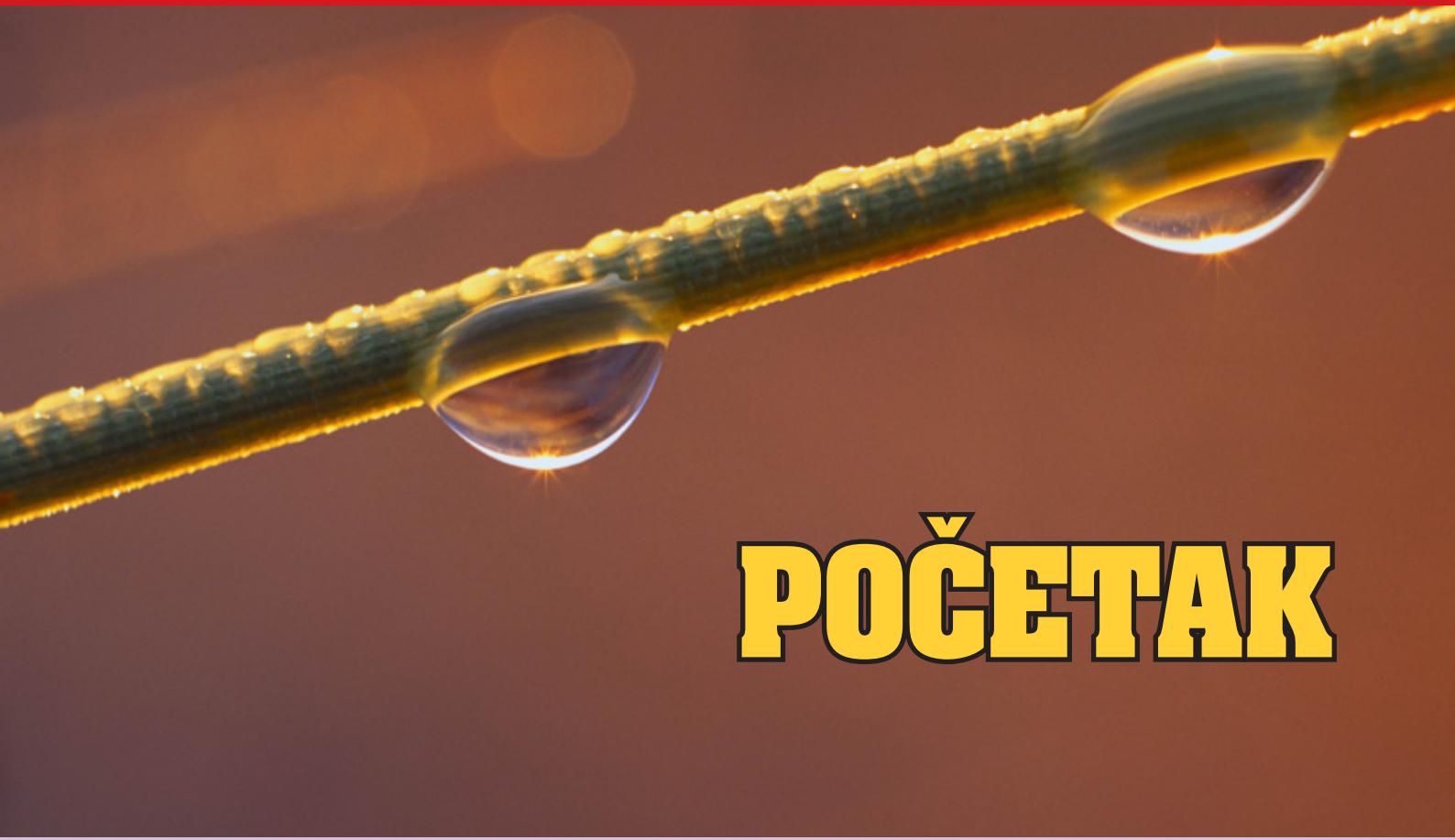
SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Obitelj

POČETAK

✉ NIKOLA MLADINEO

S ovim ljetnim brojem Ladonje započinjem niz izlaganja o prvim glavama Knjige Postanka – tj. o početku Svetog pisma kako su nam ga prenijeli nadahnuti biblijski autori. Namjera mi je na taj način približiti za mnoge još neotkrieni svijet Starog zavjeta, a tako važan za razumijevanje Novog. Kao što reče sv. Augustin: "Novi zavjet se u Staromu skriva, a Stari se u Novom otkriva." (usp. KKC 129) Počinjemo od "Početka" koji nalazimo u prvima riječima Biblije: "U početku stvorio Bog nebo i zemlju." (Post 1,1) Na hebrejskom ovaj tekst zvuči ovako: *Berešit bara Elohim et hašamajim veet haaretz.* Prva riječ, *berešit*, spoj je prijedloga *be-* i imenice *rešit*. Potonja može značiti "početak", "počelo", "zaglavljje", "glavu", dok prijedlog može značiti "u", "na", ali također i "s" ili "sa". Već ove dvije riječi o Početku dale su početak bogatim tumačenjima i dubokoj teologiji o Stvaranju.

Stari su tumači Pisma s pravom smatrali da ovo "u početku" ne može biti tek jednostavna vremenska oznaka, već da se radi o "Početku" kao počelu svega stvaranja. A o kome se tu radi, svjedoči nam Knjiga Izreka predstavljajući Mudrost: "Jahve me stvori kao počelo (hebr. *rešit*) svoga djela, kao najraniji od svojih čina, u pradoba; oblikovana sam još od vječnosti, od iskona, prije nastanka zemlje." (Izr 8,22-23) Mudrost je, dakle, *rešit* – Početak s velikim

početnim slovom koji pomaže Bogu u Stvaranju (ovaj postupak tumačenja koji se temelji na paralelizmu jedne ili više riječi između dvaju biblijskih odlomaka zove se *gezera šava* i jedan je od najstarijih egzegetskih postupaka). Potvrdu ovog tumačenja nalazimo u Knjizi Mudrosti: "S Tobom je Mudrost, koja zna djela Tvoja, koja je bila nazočna kad si stvarao svijet", (Mudr 9,9) i u Knjizi Sirahovoj: "Prije vjekova, od početka, On me stvorio i neću prestati dovijeka." (Sir 24,9) Ideju o stvaranju "s Mudrošću" nalazimo u Psalmu: "Kako su brojna Tvoja djela, o Gospodine! Sve si to 's Mudrošću' učinio: puna je zemlja stvorenja Tvojih." (Ps 104:24)

Aramejski sinagogalni prijevod sačuvao je oba značenja: "Od početka Gospodin s Mudrošću stvori i dovrši nebo i zemlju." (Targum Neofiti na Post 1,1) Filon Aleksandrijski, židovski filozof iz I. stoljeća, također kaže da je Mudrost, Božja kći, prvorodenja majka svega stvorenog. Božja Mudrost poistovjećena je s Njegovom Riječju objavljenom u Tori, kako nalazimo u proroka Baruhu: "Ona je knjiga Božjih zapovijedi, Zakon koji će trajati dovijeka." (Bar 4,1) Bog je, dakle, stvorio svijet s Torom. Ovo je tumačenje pojačano s paralelizmom između Deset zapovijedi i deset puta pojavljivanja izraza "Bog reče" u izvještaju o Stvaranju. Svijet je, prema tome, stvoren s deset riječi i svijet je obnovljen s deset riječi. Tora je, naravno, određena da bude predana Izraelu kada je Mojsije od Boga primio na brdu

Sinaju. Zato se i o Izraelu kaže da je "Jahvi svetinja, prvina (*rešit*) plodova njegovih" (Jer 2,3), on je "od Početka" u Božjem planu spasenja.

Veza između Početka, Mudrosti, Tore kao Božje Riječi i Izraela dobiva svoj puni smisao tek u osobi Isusa Krista. Po Njemu upoznajemo "Mudrost Božju, u Otajstvu, sakrivenu; onu koju predodredi Bog prije vjekova" (1Kor 2,7), a poslanica Hebrejima kaže: "Vjerom spoznajemo da su svjetovi uređeni Riječju Božjom tako te ovo vidljivo ne posta od nečega pojavnoga." (Heb 11,3) Riječ Božja je Krist, po Njemu su "sazdani svjetovi" (Hen 1,2), dok ga Pavao naziva "Prvorodencom prije svakog stvorenja" (Kol 1,15). Naposljetku, veličanstven Ivanov Proslov ne čini ništa drugo nego primjenjuje starozavjetnu teologiju Početka na osobu Isusa Krista: "U početku bijaše Riječ." (Iv 1,1) Grčki izraz *en arhe* odgovara hebrejskom *berešit*. Krist je Riječ koja je bila na početku i koja je Početak svega i po kojoj je sve stvoreno. Po Njoj se rađaju nova djeca Božja, novi Izrael, oni "koji su rođeni ne od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego – od Boga." (Iv 1,13) Postoji i zapovijed, ona od Početka (Iv 2,7), u isto vrijeme stara i nova. To je zapovijed ljubavi, sažetak cijele Tore: stara, jer je po njoj nastao svijet; nova, jer se po njoj svijet obnavlja. Mi smo je upoznali jer smo upoznali "Onoga koji je od Početka" (Iv 2,13). On je "Alfa i Omega, Prvi i Posljednji, Početak i Srvšetak!" (Otk 22,13)

TIPOLOGIJA OBRAĆENJA

LUKA PRANJIĆ

Obraćenje predstavlja izuzetno složen fenomen i nije lako o njemu govoriti. Jednom sam već pisao o etimologiji i značenju samoga pojma "obraćenje". Ovom prilikom želimo razmišljati o drugim dvjema kategorijama, ili bolje rečeno "mjerama" obraćenja, a mogli bismo ih slikovito nazvati "dubinom" i "širinom".

"Dubina" obraćenja

Čovjek može doživjeti obraćenje na različitim "dubinama", slojevima, svoga bića. Najpovršnije obraćenje jest promjena života iz nemoralnog u moralni, odnosno, promjena životnih navika i običaja. Drugim riječima, ovakvo obraćenje znači živjeti, u većoj ili manjoj mjeri, odnosno, uz veći ili manji napor, u skladu s osnovnim Božjim zakonima.

Obraćenje koje malo dublje od toga zahvaća ljudsko biće uzrokuje izmjenu njegovih akcidentalnih osobina. Takvo obraćenje očituje se u promjeni, ili barem većoj kontroli, loših karakternih crta, osobina i zlih nagnuća osobe. No, tu nije kraj! Budući da svi ovi akcidenti imaju izvor u *de-formiranoj i mal-formiranoj osobnosti*, koja je takva što zbog dugotrajnog života u moralnom neredu, što zbog ranjene ljudske naravi, tek treća "faza" obraćenja može prekinuti taj začarani krug.

Dakle, obraćenje s velikim "O" jest ono što je iskusio sv. Pavao rekavši: "Ne živim više ja, već Krist živi u meni." Takvo obraćenje najdublje zadiре u čovjeka jer mijenja njegovu osobnost, njegovo "jastvo", koje tako više nije *ego-centrično* već *Kristo-centrično*. To znači da su moje potrebe = potrebe drugog, odnosno, JA imam smisla u TEBI; u Tebi, Kriste, Bože, u Tebi, brate čovječe. U Tebi, Kriste, koga prepoznam u braći, u Tebi, Brate, u kojem vidim Krista. Pravo i konačno obraćenje jest poprimiti Kristovu osobnost, koja je prvolik, izvorna Očeva zamisao, naše osobnosti, te kao Krist, novi Adam, reći: JA = maleni, progonjeni, utamničeni, gladni, siromasi...

Čovjek koji se obrati sposobljen je za zajedništvo s Bogom i s ljudima. Sposoban je, izlazeći iz sebe, "pretočiti" se u Onoga koga ljubi (Amada en el Amado trasformada). Sveti Makarije kaže da se pojmom grijeha gubi centar ličnosti; ličnost ispada iz sfere *trinitarne bogolikosti*, rasipa se, jer gubi svoju kohezivnu i sintetičku silu, *bogolikost* se zamjenjuje *grijeholikošću*. Grijehom se Adam *solipsizira*, postaje sam sebi centar i živi sobom. Temeljni grijeh, ili korijen svih grijeha, jest u upornu neizlaženju iz sebe, u utvrđivanju sebe kao sebe, u nehtijenu da se izade iz stanja *samoidentičnosti*, odnosno iz jednadžbe Ja=Ja. Prema nauku sv. Makarija reintegracija ovakve otuđene ličnosti moguća je samo u *su-rastvaranju* (sjedinjenju) s *Trihipostatskom Istom*, koja je izvor i vrhunac njezina postojanja.

Ove, pomalo teške i nerazumljive, riječi nisu ništa drugo doli izvrsno objašnjenje one Isusove: "Tko se ne odrekne samoga sebe..." i Pavlove: "Da ne živimo više sebi, već Onome koji za nas umrije i uskrnsnu". Dakle, obratiti se...čeka nas dug put i dobar posao.

(U SLJEDEĆEM BROJU NASTAVAK:
"ŠIRINA" OBRAĆENJA)

UZALUDAN ULAZAK U EUROPSKU UNIJU

 JOSIP GRBAC

Prošlo je godinu dana od ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Trebao je to biti svojevrsni ulazak u nekakav "zemaljski raj", odakle obilno pritječe novac u Hrvatsku, kreću nove investicije, smanjuje se nezaposlenost, bolje se živi. Tako su izgledala objašnjenja hrvatskih političara tijekom mnogih godina, a posebno prije izlaska na referendum o ulasku u EU. Sada zbrajamo rezultate svih tih "blagodati" i suočavamo se s činjenicom da smo u nesposobnosti izlaska iz krize zamijenili Grčku na dnu ljestvice europskih država. Više nas baš nitko ne može uvjeriti da mi, nakon ulaska u EU, zapravo živimo bolje, samo to mi ne vidimo i ne osjećamo, u što nas se uporno želi uvjeriti.

Vlast bez odgovornosti

Dugo bi trajalo nabranjanje promašaja i neiskorištenih mogućnosti nakon stjecanja punopravnog članstva. Dovoljno je podsetiti da nismo čak bili sposobni povući ona sredstva koja su nam bila namijenjena. Nismo sposobni napraviti pametne projekte. Pametnime dosta! A da ne govorimo o nepostojanju investicija, porastu nezaposlenosti, padu standarda, porastu cijena, rezanju plaća u svim segmentima, padu proizvodnje, itd. Ono što hrvatskog građanina posebno iritira nije čak ni takvo stanje stvari. Ono što ga izbezumljuje jesu uporna uvjerenja obnašatelja vlasti kako uspješno provodimo reforme, kako se puno radi na politici zapošljavanja, posebno za mlade ljude, kako će Hrvatska, možda čak sutra ili prekosutra, izići iz krize, kako su za takvo stanje krivi oni koji su na vlasti bili prije. Ono što građanima nije jasno jest činjenica da ova Vlada nije polučila nikakve pozitivne rezultate u bilo kakvom segmentu, i usprkos tome ostaje na kormilu države i nema te sile koja bi mogla iznjedriti nekoga tko je sposobniji, pametniji, poduzetniji. Dovoljno je da koalicija u Saboru bude složna. Tako ostaje na vlasti unedogled, neovisno o bilo kakvim rezultatima. Država može i bankrotirati, a građanima ostaje pasivno promatrati kako

oni koji su prouzročili bankrot mirno sjede u svojim premijerskim i ministarskim foteljama. Eto ti demokracije u Hrvatskoj!

Čimbenici krize

Ovakvo stanje ne pada s neba. Ima mnogo čimbenika koji tome pridonose, prvenstveno mediji koji su na sasvim razvidan način žrtvovali bilo kakvu objektivnost u korist dodvoravanja kako bi od toga imali koristi. Slijedi tzv. civilno društvo, sa svim svojim nebrojenim udrugama koje žive na državnim jaslama, brinu samo o vlastitim plaćama i skreću pozornost javnosti na one teme koje im omogućavaju vječito polemizirati i tako "opravdavati" novac koji dobivaju iz proračuna. Kada se to civilno društvo oglasilo u pitanjima koja muče građane, kao što su nezaposlenost i pad standarda? Kada se uključilo u otklanjanje posljedica elementarnih nepogoda? To očito nije atraktivne teme. Puno su atraktivnije i "potrebnije" teme kao što je izmišljajne kršenja ljudskih prava nekih manjina, pronalaženje senzacija, stvaranje fiktivnih podjela, i tome slično. Najomiljenija im je tema tzv. zdravstveni odgoj, s prikrivenom rodnom ideologijom. To je očito najhitnija tema u Hrvatskoj danas. Svim tim čimbenicima kriza zapravo i ne smeta jer se njima ne režu plaće niti im pada standard. Umjesto da se učini revizija svih čimbenika tzv. civilnog društva i procijeni što je potrebno, a što predstavlja nepotrebni prisustak na državni proračun, najjednostavnije je smanjiti plaće učiteljima, a dežurne "bukače" pustiti na miru.

Gradani imaju pravo znati

I tako, nakon godinu dana od ulaska u EU, Hrvatska je jednostavno blokirana nesposobnošću jednih, borborom za vlast drugih, trenutnim profitterstvom trećih. To sada razvidno vide i ljudi koji obnašaju odgovorne funkcije u EU, to vide i svjetski mediji, to je jasno i svim relevantnim *rejting* agencijama. Još samo hrvatskoj Vladi to nije jasno, a ne žele to vidjeti ili priznati i svi oni koji bogato žive od državnog prora-

čuna "mlateći praznu slamu". Sva sreća (ili nesreća?) što mi nismo poput Ukrajinaca ili Grka koji su morali posegnuti za masovnim, nažalom, i krvavim prosvjedima da bi se stanje donekle promijenilo. No, valjda hrvatski građani imaju pravo znati zašto se isplatio glasovati "ZA" na referendumu o ulasku u EU, što smo u godinu dana konkretnoga učinili za boljšak hrvatskog čovjeka, tko je kriv za propuste i nerad. Sumnjam da ćemo to ikada doznati. I dalje ćemo slušati gluposti o napretku i boljšaku koji samo što nisu nastupili.

Poduka mudrog Petronija

Kad sve to slušam, na pamet mi dolazi scena iz filma kada se savjetnik okrutnog cara Nerona, umišljenog umjetnika i pjesnika, Petronije, odluči ubiti. Prije toga svom pisaru diktira oproštajno pismo u kojem poručuje caru kako mu mnogo toga opršta. Opršta mu što je ubio vlastitu majku i ženu, što je Carstvo doveo na rub ponora, što je eliminirao sve svoje protivnike. Jedno mu, ipak, ne može oprostiti: to što ga je prisiljavao satima slušati njegove plitke pjesničke i glazbene uradke, čime je doprinio srozavanju pjesničke i glazbene umjetnosti. To bismo mogli poručiti i hrvatskom premijeru i mnogim njegovim ministrima: svašta im možemo oprostiti, i nesposobnost, i nerad, i bezosjećajnost za potrebe svojih sugrađana, ali im ne možemo oprostiti što nas već godinama prisiljavaju slušati stvari koje nemaju blage veze s istinom, što nam prodaju rog za svijeću, što nas svakodnevno obmanjuju smiješnim prognozama. Petronijevo je pismo cara Nerona razbjesnilo. Naši bi političari ostali mrtvi hladni. To je zapravo razlog što ćemo još dugo biti prirepak Europe.

ZAMASK ŽUPA SV. MIHOVILA ARKANĐELA

UREDIO ŽELJKO MRAK

*U razgovoru sudjelovali: vlc.
Ante Žufić, Davorka Flego,
Marija Bon, Mario Remac*

Zamask, naselje u središnjoj Istri, 19 km sjeverozapadno od Pazina. Smješten je na brežuljku iznad rijeke Butonige, 7 km jugoistočno od Motovuna, odakle se pruža pogled na cijelu središnju Istru. Stanovnici se bave isključivo poljoprnjateljstvom (vinogradarstvo, voćarstvo i povrtlarstvo). Bio je naseljen u prapovijesti (ilirska gradina), no iz antike nema mnogo podataka. Prvi se put spominje 1177., kad je dodijeljen porečkom biskupu. U XV. st. došao je u sastav Pazinske knežije, a u Urbaru 1498. spominje se kao Samaskh. Područje Zamaska često je bilo predmetom sporu između pazinskih upravitelja i stanovnika Motovuna, koji su ondje imali posjede. Nakon rata 1508. (i mira u Wormsu 1523., potvrđena u Trentu 1535.) kroz sredinu Zamaska povučena je granična crta između mletačkog i austrijskog dijela Istre, tako da je i župna crkva podijeljena

na dva dijela. Otada se za mletački dio rabi tal. naziv Zumesco, a za austrijski dio tal. naziv Zamasco. Prijepori oko granice i zemlje nastavili su se do pada Mletačke Republike, odnosno do ukinuća feudalnih odnosa sredinom XIX. st. Župna crkva sv. Mihovila Arkandela izgrađena je 1900., ali na mjestu gotičke kapele iz 1178., iz koje potječe i glagoljski natpis iz 1576. na kamenoj kustodiji. Barokna crkva sv. Martina izgrađena je u XII. st. na mjestu romaničke crkve, a temeljito obnovljena 1994. Do 1903. bila je župnom crkvom. Romaničko-gotička crkva sv. Marije Magdalene nalazi se zapadno od Zamaska prema Kaldiru, a potjeće iz XIV. st. Na trijumfalnom luku i u apsidi sačuvane su zidne slike, nastale oko 1400. (freske Maiestas Domini i apostoli). U crkvi su ugravirani graffiti iz 1416. i 1436. (Istrapedia, R. Matijašić)

Kulturne aktivnosti i mladi u župi

Kako se nekada živjelo u Zamasku pisao je 10. listopada 1976. godine Just Ivetač u svojoj reportaži, citiram: "Zamask, staro selo u sjevernom djelu pazinske općine, kao da se nalazi na 'kraju svijeta'. Smjestio se na

vrhu brijege, kao na pramcu nekog broda, privezanog za dolinu Mirne. Na najvišoj koti brda se, poput jarbola uzdižu dvije vertikale: crkveni toranj i jednako visoki brijest." Brijest je već odavno više nema, a što reći o kulturnim aktivnostima stanovnika župe koja, kao nekada, s nešto malo više od dvadesetak obitelji nastanjenih na širem području, od kojih je najmlađi tek navršio godinu dana, a najstariji je vrlo blizu stotoj obljetnici, gotovo da i nema organiziranih kulturnih djelatnosti? A ipak, mlade obitelji danas ostaju ovdje. Danas ovdje žive obitelji s malom djecom, ne bježe od problema s kojima se susreću, nego se s njima suočavaju. Primjerice, nema dječjeg vrtića, nego djecu čuvaju *none*, ili ih roditelji odvoze na čuvanje u dječji vrtić u Pazin ili Motovun.

Školska djeca, svih pet, od prvog razreda nadalje, putnici su područne škole u Trvižu i Livadama gdje djeca, zahvaljujući nastavnicima barem donekle zadovoljavaju svoje potrebe za druženjem i kulturnim aktivnostima (zbor, dramska, sportske aktivnosti). Djeca iz Zamaska završavala su Glazbenu školu u Pazinu, neki još uvi-

je sviraju u limenoj glazbi u Pazinu kada im to obveze dopuštaju, a zanimljiva je i mama Lorena Matijašić koja zajedno sa svojim sinom Paolom pohađa privatni tečaj gitare u Livadama. Veseli su stanovnici Zamaska. Tako su zajednički obnovili tradicionalne bijele maškare, maškare po starijski, koje okupljaju i mlado i staro, pa se onda zajednički posjećuje i obilazi sve stanovnike, posebice one koji su sami ili stari i nemaju nikoga. Osim toga, mladi rado sudjeluju u nogometnim turnirima koji se organiziraju preko mjesnih odbora Grada Pazina. Zamask je nekad imao osnovnu školu koja je sada pretvorena u društveni dom. Obnovljen je radom i zalaganjem vrijednih i umještih mještana (stolari) i malom finansijskom pomoći Grada Pazina.

Iako nije jako brojna župa, ima mladih koji se okupljaju u obnovljenom društvenom domu, pogotovo tijekom dugih zimskih večeri, uz druženje i sportske aktivnosti. Crkveni je zbor mali, ali uspješan, broji tek pet-šest žena kojima se povremeno pridružuju i vanjske pjevačice rođene u Zamasku. Mladi ministranti od velike su pomoći župniku na svetoj misi. Aktivnosti mladih sastoje se i od uređivanja crkve za blagdane, na primjer, zadržao se stari običaj uređenja *oltarića* cvijećem, postavljanja svetih slika za Tijelovo kada procesija prolazi kroz cijelo selo, do uređenja i održavanja triju crkvica: Sv. Mihovil, Sv. Martin i Sv. Magdalena, koje obavljaju sami mještani.

Ipak je, unatoč tako otežanim uvjetima, Zamask iznjedrio velik broj visokoobrazovanih ljudi u odnosu na broj stanovnika (preko 20 na 100 stanovnika, što ekonomista, pravnika, građevinara, profesora, muzeologa ili biologa te novinara, od kojih su neki zbog prirode posla morali privremeno napustiti ovo mjesto. A i danas imamo na studiju nekoliko studenata, koji se rado vraćaju u Zamask, jer je danas ovdje lijepo živjeti.

Davorka Flego iz Zamaska autorica je reprodukcije znamenitog djela španjolskog slikara El Greca "Uskršnje" koje danas krasi župnu crkvu. Uz svoj redovan posao, pored slikanja bavi se i pisanjem poezije. Svojim radovima sudjeluje na raznim domaćim i međunarodnim natječajima poezije, tako su do sada objavljeni u dvadesetak zajedničkih zbirki, antologija i zbornika, od kojih je posljednji Verši na šterni – susret čakavskih pjesnika, natječaj porečke knjižnice koji podupire dijalektalnu poeziju, a pod pokroviteljstvom je Ministarstva kulture RH.

Gospodarske i poljoprivredne aktivnosti

Zamask, kraj koji je i nekad teško živio od poljoprivrede i stočarstva, gdje su na nepo-

voljnim terenima u siromaštvu stanovnici uzgajali lozu, maslinu, jabuku, smokvu, lješnjak, bavili se ratarskim kulturnama i proizvodili žitarice, kukuruz i krumpir, zbog boniteta zemlje i trenda okrugljavanja poljoprivrednih područja, danas pogotovo, bez organizirane proizvodnje i prodaje, ostao je bez velikih gospodarsko-poljoprivrednih mogućnosti. Stanovništvo je prisiljeno tražiti posao izvan mjesta stanovanja pa tako putuju u Pazin, Buzet, Motovun, a u vrijeme turističke sezone u obalne gradove. Autobusni prijevoz organiziran je samo za školarce u vrijeme trajanja nastave, tako da je u ovome kraju automobil potreba, a ne luksuz. Usprkos navedenome, razvilo se nekoliko poljoprivrednih gospodarstava koji uspješno posluju, proizvode i valoriziraju plodove svojega rada, a bilo je i domaćih i međunarodnih priznanja za kvalitetu u području: maslinarstva (obitelji Flego, Valenta, Pavletić, Matijašić, Remac), vinarstva (Matijašić), stočarstva, a pogotovo proizvodnja sira (Lušić). Proizvodnjom povrtarskih kultura uspješno se bavi obitelj Koraca.

Stanovnici se također bave i obrtničkim zanimanjima: stolari (Valenta i Remac), ali i starijim tradicijskim zanimanjima. Nadaleko su poznati proizvodi pleteni od pruća i domaće vune obitelji Sćulac. Nije se odoljelo ni trendu koji je posljednjih godina prisutan, tako da su obnovljene dviće kuće za odmor s bazenima (Matijašić i Matijašić).

Zauzeti laici

Marija Bon

Saku nedelju se je hodilo poli maše, i bilo nas je puno. Bila je puna crkva. Dica su sedila poli noge jer ni bilo mesta. Kada san se ja pričestila i bermala anke nas je bilo puno, devetnaest ženskih i devetnaest muških. Onda san počela pjevat u crkvi.

Gospodin Sloković nas je ponajprije uči pjevat dole, a poslije smo šli gore "na kor". Bilo nas je puno pjevači, a svirao nan je pok. Josip Slajner.

Družili smo se s gospodinom Marijom. Igrali smo šah i čovječe, ne ljuti se. U nedjelje nan je bilo jako lijepo. Šetali smo se po cesti i pjevali. Ljudi su dolazili pješice iz Zamaskoga Dola. Svaka je fameja imala bar pet ili šest članova. Oduvijek smo se brinuli za crkvu, još je moja pok. mama Marija čistila crkvu, a ja sam nastavila za njom. Moj muž Bepo je zvonar. Svaku nedelju je bila večernja, molila se i Krunica, i na velike blagdane je bila svečana večernja, sa psalmima. Kad je bilo vrijeme korizme, išlo se je na Križni put. Izjutra se je išlo na Zornicu, po Božiću, na pet ujutro. Nijenemu se ni grustilo ustati ujutro i poć. Bilo nas je dosti, a sada nema ki, ja sad još uvijek pjevam u crkvi, i pjevat ēu dok mogu, dok me zdravlje prati. Svaku nedelju i blagdan smo kod svete mise, ako nas bolest ne spriječi. Nekad su se na Zamasku delele misije. Nekad je iz ovega kraja bilo puno časnih sestara (7) i plovani (3), dva od Omijci i jedan od Mičlini. Siromašćina je bila, ali su svi bili veseli i društveni i zadovoljni. (Zabilježila Davorka Flego)

Mario Remac

Ja se domisljam kada je u zamaskemu komunu bilo 360 duša. U našem selu, u Petehima, nas je bilo preko 35 kad san se ja berma. I bilo je čuda zvonari. Ja sad zvonim samo kad neko umre. I održavam zvonik koliko mogu. Kada su fešte, i danas se gre kampelat. Nekad je u svakoj kući bio po jedan član koji je zna kampelat, a danas to tu delan samo ja, i nijedan drugi. I to se tako zvoni samo na vele blagdane, za Božić, Uskrs, a u nedjelje zvoni struja. Mene su navadili zvoniti susedi Paletići, kad su zvonili celu noć za Svi svete. U školu sam iša tri godine u Zamask, jednu godinu

u Sveti Bartol i četiri godine u Kašćergu. Imali smo puno učiteljica: Danicu, Ferdu, Zoricu, Doru Kovačevu, Ružicu, ali meni je glavna bila Josipa Ivančić – Pepica. Ona je mene počela vaditi u školi 1960. u Kašćergi, a poslije je i moja kći Gordana završila kod nje. U Sveti Bartol smo išli jer su tamo uzeli našeg učitelja Kostu i mi smo šli za njin da se ne bimo morali vadir na drugog učitelja. Čuda nas je bilo. U jednemu razredu trideset i šest. Brest u Zamasku je imao opseg 4,2 m i niko ne zna koliko je bio star. Bio je veći od zvonika. Kad su ljudi, mladići odlazili u vojsku, na Učki su se zadnji put okrenuli i pogledali Istru i zajno su znali kade in je doma, kade je Zamask jer se je brest vide z Učke. Kada su ga pilili, iz njega je šlo 100 tolitri vode jer je bio šupalj, a zletela je z njega i jena vela sova. Kad je raširila krila, imela je sigurno metar i pol. Spili ga je Nevio iz Zamaskega Dola.

(Zabilježila Davorka Flego)

Riječ župnika

Sjećam se kako je jednog vikenda medicinsko osoblje pulske bolnice, predvođeno prečasnim Marcelom Krebelom, autobusom obilazilo Istru pa su tako navratili i na Zamask. Oni su bili toliko očarani pejzažom, čistim zrakom i vidicima koje im je podario Zamask na sve četiri strane svijeta. U ovo mjestance doselio je kao mladomisnik vlč. Marino Mikolić, ne kao prolaznik već kao dar ovom mu dragom narodu. Da je tome tako, posvjedočile su mi osobe koje su tada bile dječjeg uzrasta kad su mi rekle: "Gospodin Marino je s nama igrao i rekao nam je da se ne bi njega bojali, jer on je jedan od nas." On je sa svojim župljanimi srastao, a to je pokazao i onda kad je opet prihvatio Zamask i Kašćergu 2002. godine, nakon smrti domaćega sina, vlč. Josipa Matijašića. Vlč.

Josip Matijašić je župom upravljao od 1986. do 2002. On je izgarao tijekom tih godina za Crkvu velikim slovom i za crkvu malim slovom (vjernike i zgrade). Postavio je krov na crkvu sv. Martina, po njegovoj je narudžbi napravljena umjetnička slika sv. Martina koji dolazi na Zamask jašuci konja, a za model mu je poslužila osoba iz Zamaska. Uredio je župni stan u koji je uveo centralno grijanje, obojio je župnu crkvu sv. Mihovila, a njegovim zauzimanjem posve je obnovljena crkvica sv. Marije Magdalene koja se nalazi na padini između sela Petehi i Kaldira. Crkvica je poznata po stariini, slici iz 1400. godine i glagoličkim grafitima iz 1436. godine. Isto tako, u prošlosti je bila hodočasničko mjesto, povezano i s nekim čudesima. Financijsku stranu obnove preuzeo je gospodin Božo Štefanić sa svojom suprugom Gabrijelom, rodom iz Kaldira. Pred ovom se crkvom svake godine u nedjelju poslije 22. srpnja, Sv. Marije Magdalene, slavi sveta misa pred crkvom.

Ovamo se toga dana sliju vjernici i gosti Zamaska, Motovuna, osobito Kaldira, koji donose ponos svojih voćnjaka, a tu se nađu i župljani Motovunskih Novaka. Da se poslije mise narod ne bi raspršio i gladan se doma vratio, pobrinu se mještani Peteha i Zamaska. Znam da ljudi kod nas nisu, hvala Bogu i njihovoj radišnosti željni, *ni ića ni pića*, ali jesu zajedništva, koje se u mnogim krajevima ugasilo, a ovdje se osjeća da živi, a ne tinja. Žalosti me što mi se župa sve više osipa. To je očito vidljivo po statistici. Tako je župa 1981. imala 162 žitelja, a 2013. svega 99, vjenčanje od 2001. do 2014. jedno, krštenje od 1995. do 2001. jedno, posljednja krizma bila je 2008., a ove, 2014., krizmala su se samo dva brata iz obitelji Darka Matijašića. No, uza sve to, ja se radujem što mogu svake nedjelje slaviti sv. misu na Zamasku jer mi se čini da se time barem donekle mogu odužiti

Davorka Flego iz Zamaska, autorka je ove reprodukcije znamenitog djela španjolskog slikara El Greca "Uskrstnuće".

dobroti obitelji, njih deset, koje već preko deset godina volonterski održavaju svoju crkvu. Misi se svake nedjelje naizmjenično, u 8,30 i 11,30. Misa je uvijek praćena pjevanjem, a za kvaternice i posebna slavlja u župi priskaču upomoć sestre Marija i Olga Mofardin te Irena Franko. One nisu samo rođene na Zamasku, one i danas nose svoj Zamask u srcu i to pokazuju sudjelovanjem na našim slavlјima u župi. Posebno se radujem kad mi u sakristiju prije mise dođu negdašnji čitači na svetoj misi, a danas su studenti na fakultetu te mi se sami ponude za čitanja u službi riječi.

Želim ovaj izvještaj o svojoj župi Zamask završiti porukom koju mi je uputio moj župljanin na rastanku od ovozemaljskoga života. Došao sam u crkvu sv. Martina obaviti oproštajne molitve prije pogreba. Pogledao sam pokojnika i na reveru haljetka opazio sam karafil (garoful) koji me podsjetio na Matejov izvještaj iz evanđelja gdje se Isus uspoređuje sa zaručnikom koji dolazi zvati na svoju svadbu. Oni koji su pripravni, ulaze s njim na svadbu. Tako su se nekad vjernici Zamaska spremali za susret s Kristom. Kako bi bilo lijepo da se i današnji vjernik Zamaska životno spremi za susret s Kristom kako bi mogao s njim poći na svadbu u vječnu domovinu.

PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. TOME APOSTOLA

Trodnevica povodom blagdana sv. Tome apostola

Prvi dan trodnevnice za Sv. Tomu u znaku sluge Božjeg Egidija Bulešića

PULA U pondjeljak 30. lipnja 2014. u pulskoj Katedrali Uznesenja BDM započela je trodnevna priprava za blagdan sv. Tome apostola, zaštitnika grada Pule i Pulskog biskupije. Misno slavlje prvoga dana predvodio je tajnik pulskog katedralnog kaptola sv. Tome apostola, vodnjanski župnik preč. Marijan Jelenić, a koncelebrirali su kanonik pokorničar preč. Željko Staver, župnik katedralne župe mons. Vilim Grbac, župni vikar vlč. Roko Smokrović i vlč. Luka Beirović. "Ganut sam činjenicom da predvodom misno slavlje u ovoj katedrali u čijem su oltaru relikvije svetaca koji su za života postigli ono čemu svi mi težimo", rekao je Propovjednik na početku prigodne homilije. Ova crkva, ali i zajednica vjernika ovoga Grada, može biti ponosna na svoje duhovne plodove, naglasio je. Ova je mjesna Crkva bila "rasadnik svetaca", rekao je preč. Jelenić te kratko spomenuo više kandidata za oltar koji su živjeli i djelovali na području grada Pule: redovnica Presvetog Srca Isusova Tarsilla Osti, liječnik, kasnije svećenik Marcello Labor, franjevac opservant Kornelije Hrelja te mladi laik Egidije Bulešić za čiju beatifikaciju kauzu vodi Tršćanska nadbiskupija. Misno slavlje prigodnim su pjesmama pratili članovi Kulturno-umjetničkog društva "Lino Mariani" iz Pule.

Drugi dan trodnevnice

Drugoga dana trodnevne duhovne priprave na blagdan sv. Tome apostola, zaštitnika grada Pule i Pulskog biskupije, misno slavlje predvodio je preč. Željko Zec, ravnatelj dijecezanskog Caritasa Porečke i Pulskog biskupije i župnik župe sv. Jurja na Starom Pazinu. Misno slavlje pjevanjem su popratili članovi staropazinskog župnog zabora, koji su nakon mise održali i kraći koncert. Sv. Tomu možemo smatrati učiteljem vjere

jer najbolje se uči od onoga koji ti je blizak i koji je sličan tebi, rekao je Propovjednik, te nastavio, da mi u njemu prepoznajemo čovjeka koji nije tako lako dao svoje povjerenje.

Treći dan trodnevnice

Misno slavlje predvodio je fra Serafin Sabol, a koncelebrirali su župnik domaćin mons. Vilim Grbac, gvardijan pulskog franjevačkog samostana sv. Franje Asiškog fra Đuro Vuradin, kanonik pokorničar pulskog katedralnog kaptola sv. Tome ap. preč. Željko Staver te župni vikar katedralne župe vlč. Roko Smokrović. Fra Serafin se u prigodnoj homiliji osvrnuo na lik sv. Tome apostola, zapitavši se na početku o značenju nadimka "blizanac". Obrazložio je da to ne dolazi od postojanja nekog njegova rodbinskog blizanca, već taj pojam dolazi od, kako donose stari spisi, činjenice da su blizanci ljudi sumnjičavi, često provjeraju, traže... Takav je bio i sveti Toma, zato nam je i blizak. Neka nam Toma blizanac uistinu bude blizak u našim sumnjama jer sumnja je sestra vjere. Zbor Trsatskog svetišta, koji je probranim liturgijskim pjesmama pratio misno slavlje, održao je nakon mise kraći koncert.

U četvrtak 3. srpnja 2014. u pulskoj Katedrali Uznesenja BDM svečano je proslavljen blagdan sv. Tome apostola, zaštitnika grada Pule i Pulskog biskupije. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša u koncelebraciji s kanonicima pulskog katedralnog kaptola i drugim svećenicima. Osim velikog mnoštva vjernika, koji su tom prigodom ispunili pulsku prвostolnicu, na misi je, uz predstavnike

gradske uprave, naznačio i pulski gradonačelnik Boris Miletić.

Uvod u misno slavlje bila je svečana Večernja u čast sv. Tome apostolu. Što nam danas poručuje ovaj evanđeoski ulomak o životu sv. Tome? Krist nam tim putem želi poručiti ono što je rekao i Tomi: "Ne budi nevjeren nego vjeran", jer ne vjeruje se prstom i očima nego srcem i voljom, istaknuo je mons. Kutleša. Ako tražimo razumske razloge, nećemo ih mnogo naći, iako često kada je u pitanju vjera postavljamo mnoga pitanja, dok za neke materijalne stvari, iako nema dokaza, lako ćemo povjerovati. Isusovu poruku trebamo prihvati jer to se ne odnosi samo na sv. Tomu već na sve nas vjernike, zaključio je Biskup. Na kraju misnog slavlja Biskup je prigodom proslave sv. Tome poklonio kanoniciima pulskog katedralnog kaptola kanonički križ kao znak zahvalnosti za njihov požrtvovni dugogodišnji rad. U ime kanonika zahvaljuje izrekao preč. Marijan Jelenić, naglasivši da će oni i dalje, prema svojim mogućnostima, raditi na katehizaciji svijeta. Kanonički su križ primili: tajnik kaptola preč. Marijan Jelenić, kanonik pokorničar preč. Željko Staver te kanonik mons. Vjekoslav Milovan, a preč. Marijanu Kancijaniću, koji nije mogao naznačiti iz zdravstvenih razloga, križ će biti uručen naknadno. (G. Krizman)

Proslavljenja 25. obljetnica svećeništva vlč. Lina Zohila

U Žminju, u župnoj crkvi sv. Mihovila arkandela vlč. Lino Zohil proslavio je srebrni svećenički jubilej, četvrt stoljeća svećeništva. Prigodnu homiliju izrekao je mons. Đuro Hranić, nadbiskup đakovačko-osječki. Sva sredstva sakupljena prigodom ofera, čašćenja mladomisničkog križa, predana su nadbiskupu za stanovnike poplavljenih područja u Đakovačko – osječkoj nadbiskupiji.

Na misnom slavlju koje je započelo svečanom procesijom iz župne kuće, sudjelovalo je dvadesetak svećenika iz Porečke i Pulsko te iz drugih biskupija. Uvodni pozdrav, osim samog slavljenika, okupljenim koncelebrantima i puku, uputio je i župnik domaćin vlč. Jordan Rovis. U užoj koncelebraciji uz slavljenika su bili pićanski dekan i župnik preč. Antun Kurelović koji je bio župnik u Žminju u vrijeme mlade mise vlč. Zohila te kanonik pulskog katedralnog kaptola preč. Željko Staver, rodom iz Žminja. Osim roditelja, uže obitelji, rodbine, prijatelja i župljana Žminja, misi je nazočilo i mnogo vjernika iz sadašnjih i prethodnih župa gdje je vlč. Zohil djelovao.

“Vaš srebrnomisnik, po svome svećeničkom identitetu, upravo je Riječ Božja upućena vama”, naglasio je nadbiskup Hranić u prigodnoj homiliji obraćajući se okupljenim vjernicima te istaknuo kako svećenički jubilej nije priva-

tina svećenikova stvar, već je to slavlje zahvalnosti za svećeničko zvanje i svećenički život koji je poniknuo u toj sredini. Ključ zvanja, naime, Bog sije po drugima, jer, u svemu onome što čini za čovjeka, Bog računa na čovjeka. Govoreći o vlč. Zohilu Propovjednik je naglasio kako je preko žive i življene vjere u njegovu roditeljskom domu Bog već odmalena pripravljao plodno tlo za svećenički poziv koji je slavljenik kasnije svojom svjesnom odlukom prihvatio kao svoj životni put. Svećeničko zvanje pravi je pokazatelj kako obitelj nije samo biološko nego nadasve duhovno rođoslovje čovjeka.

Bog je kasnije to svećeničko zvanje, kojem se svećenik svojom odlukom odazvao, po formaciji suočlio sebi, da bude sijač i pastir među ljudima. Svećeništvo je plod djelovanja Riječi Božje, a svećenik je postavljen poput tornja da ljudima upire pogled u Nebo i da sije Riječ Božju u srca ljudi. Prisutnost svećenika glas je Božji u srcima ljudi i on po svome djelovanju treba biti živa opomena, glas prijekora protiv nasilja nad dostojanstvom čovjeka. Prisutnost svećenika među ljudima proročki je poziv na hrabrost darivanja, sebedarja, i on svojim životom treba u tome biti uzor ljudima u međuljudskim, obiteljskim, pa i bračnim odnosima, te u različitim životnim okolnostima. U društvu općenito, prvenstvena uloga svećenika, kao i uloga Crkve, ne smije biti samo pronalaženje zajedničkog jezika Crkve s društvom, već prije ostvarivanje susreta društva s Kristom, naglasio je Pro-

povjednik. Nadbiskup je pozvao okupljene vjernike na posebno gorljivu molitvu za toliko potrebna nova svećenička zvanja, u svojim sredinama, župnim zajednicama, ali i u svojim obiteljima.

Misno je slavlje završeno uobičajenim molitvama u toj župi, molitvom bl. Bulešiću i sv. Mihovilu arhanđelu. Generalni vikar Biskupije mons. Vilim Grbac čestitao je slavljeniku uime porečkog i pulskog ordinarija mons. Dražena Kutlešte mu uručio prigodnu srebrnu plaketu. Zahvalivši vlč. Zohilu na velikom dosadašnjem doprinisu koji je svojim djelovanjem dao Biskupiji i Crkvi općenito, mons. Grbac poželio mu je da ova proslava ujedno bude i poticaj za daljnje djelovanje. Uime župne zajednice svećaru je prigodne riječi čestitanja uputio župljani Serđo Tomišić, koji mu se čestitkom obratio i prigodom mlade mise. Nakon svečanog darivanja slavljenika i nadbiskupa Hranića od strane župne zajednice, uslijedio je ofer, čašćenje mladomisničkog križa. Po želji slavljenika, sva sredstva sakupljena tijekom ofera predana su mons. Hraniću za pomoć osobama iz poplavljениh područja u njegovoj nadbiskupiji.

“Danas kad slavimo mojih 25 godina svećeništva ponajprije zahvaljujem dobrom Bogu koji me preko mojih roditelja Mireta i Marije u život i na svoju njivu pozvao i što me je kroz sav život do sada kriješio i nadahnjivao, a što najbolje izražava i moje mladomisničko geslo koje i danas, nakon 25 godina služenja u Crkvi, s istim žarom izgovaram, obogaćen iskustvom i Rovinja,

Rima, Pazina, Zagreba, Poreča, Lovrečice i sada Vrsara“, naglasio je slavljenik u svom obraćanju na kraju mise. Zahvalio je roditeljima, obitelji, rodbini te istaknuo zahvalnost svim učiteljima, profesorima, odgojiteljima od osnovne škole u Žminju preko srednje u Pazinu i Zadru, teologije u Rijeci, Gregorijane i Sv. Jeronima u Rimu, školskim i studentskim kolegicama i kolegama, biskupima i župnicima “koji su me poticali, pratili, usmjeravali i pomagali u svakom pogledu, kao i kolegama svećenicima“, a napose, naglasio je “hvala mojim prijateljima koji su mi bili i jesu pomoći, podrška i poticaj u svakom mojem koraku jer da njih nije bilo, puno bi mojih koraka bilo drugačije učinjeno.“

Vlč. Lino Zohil rođen je u Žminju 29. 3. 1964. godine. Red prezbiterata primio je 18. lipnja 1989. u Rovinju po rukama tadašnjeg ordinarija mons. Antuna Bogeticā, a mladu misu proslavio je u

Žminju 30. srpnja iste godine. Diplomirao je Teologiju na Visokoj teološkoj školi u Rijeci i magistrirao kanonsko pravo na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu. Po povratku s magisterija u Rimu obnašao je mnoge službe pri središnjim uredima Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu i u Ordinarijatu Porečke i Pulsko biskupije: voditelj finansijskog ureda i ravnatelj Središnje ustanove za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji, supredsjedatelj Mješovitog povjerenstva za povrat imovine Vlade RH i HBK u Zagrebu, voditelj doma Pazinskog kolegija-klasične gimnazije, biskupijski vikar za povrat crkvene imovine, ekonom, ravnatelj Biskupijske ustanove za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika, dijecezanski povjerenik za crkvenu umjetnost i graditeljstvo, sudski vikar pri ženidbenom sudu, župnik

Lovrečice. Sada je župnik župa Vrsar i Građina u Porečkom dekanatu.

Mladomisničko geslo vlč. Zohila “Zahvalujem imenu Tvojem za Tvoju dobrotu i vjernost, jer si nadasve uzveličao obećanje svoje. Kad sam te zazvao, uslišio si me, dušu si moju pokrijepio“ iz psalma 138. bio je znakovit, čak proročki odabir na početku tog svećeničkog puta. Veličinom i bogatstvom plodova, Bogu na slavu i ljudima na dobrobit, to je sjeme Božje Riječi, u vjerničkom okruženju, po življenoj vjeri obitelji i župe, palo na plodno tlo istarske crvenice te dalo obilat plod“, nadahnuto je i lijepo zaključio nadbiskup Hranić govoreći o slavljeniku.

Misno slavlje veličanstvenim je pjevanjem animirao žminjski župni zbor sv. Mihovila pod ravnanjem profesorice Aleksandre Orbanić. (G. Krizman)

Blagoslovljeno novo svetohranište

PULA U nedjelju 13. lipnja tijekom mise *pro populo*, u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja na Medulinskoj cesti blagoslovljeno je novo svetohranište. Tabernakul je blagoslovio novi župnik, o. Đuro Hontić, a na misi je koncelebrirao i kancelar Biskupije preč. Sergije Jelenić. Preč. Jelenić je toj misi nazočio jer je toga dana održano uvođenje u službu novoga župnika.

Izgradnja nove župne crkve sv. Ivana Krstitelja, koja još nije posvećena, započela je 2005. godine na mjestu gdje se prije nalazila stara, manja crkva. (G. K.)

50 GODINA U SLUŽBI BOGU I NARODU Mons. Ivan Milovan, biskup u miru

RAZGOVARAO ŽELJKO MRAK

L: Preuzvišeni gospodine biskupe, iskrene čestitke na zlatnom jubileju. Pedeset godina od mlađe mise do zlatomisničkog slavlja. Puno se toga dogodilo i teško da bi sve stalo u ovaj intervj. Kako gledate na proteklo vrijeme?

Dijelim općeljudsko iskustvo: sve su ove godine prošle kao tren, kao dah. Na kraju toga ipak ne tako kratkog "puta" preostaje, kako se netko lijepo izrazio, samo izreći pred Bogom i ljudima dvije riječi -*hvala i oprosti!* Hvala za sve darove, mogućnosti i pomoći koje sam od Boga i ljudi primio te *oprosti* za moje propuste, promašaje, pogreške u životu i radu. U proteklih pet desetljeća zbile su se gotovo nevjerljivatne promjene u svijetu, u Crkvi, u glavama ljudi...Imali smo u ona prošla vremena pod komunizmom i mnogo raznih izvanjskih problema, iako ne više onakvih kao u vrijeme mučenja bl. Miroslava Bulešića. No, i za teže okolnosti možemo doista ponoviti da "nikad prilike nisu tako teške da se bar nešto dobro ne bi moglo učiniti." (B.Milanović) Za nas svećenike u pastoralu uvijek je u svakom vremenu bilo presudno prepoznavati potrebe i očekivanja ljudi, kao i ono što će izreći sv. Ivan XXIII. – "prepoznati znakove vremena". Što reći nego da smo se trudili "prepoznavati i čitati znakove", ali da smo često bili i "nepismeni".

L: Koje biste događaje izdvojili kao posebne u ovih 50 godina svećeničke službe?

Bio bi to ponajprije zanos bogoslovske godine koje sam u vrijeme pontifikata Ivana XXIII. i trajanja Koncila proveo u Pazinu i Zagrebu. Zatim prve godine svećeništva... Imali smo tada vrsnih mladih profesora iz Zagreba i Rijeke oko kojih smo se okupljali u Pazinu, Rijeci i Zagrebu. Bilo je to pokoncilsko "otvaranje prozora da se Crkva prozrači", nažalost, često se išlo u pogrešnom pravcu zbog čega se znala dogoditi nemala šteta. Moj je život obilježen osobito dugim svećeničkim stažem u velikoj i zahtjevnoj župi Rovinj, gdje sam se pokušavao posvetiti osobito pastoralu djece, mladih, bolesnika...Ondje ću doživjeti i pontifikat Ivana Pavla II. i jedinstven povijesni događaj: "rušenje svjetova", pad komunizma i demokratske promjene 90-ih godina prošlog stoljeća, uz sva ona ratna stradanja ljudi i velik val izbjeglica po hotelima i kampovima na našoj obali. No, bit će to i vrijeme velikih mogućnosti za Crkvu. Konačno, u Rovinju me prije Božića 1997. zateklo i imenovanje biskupom.

L: Iako ste biskup u miru, znam da ne mirujete?

Jedino je tako život i lijep i zanimljiv i koristan, plodan. Koliko mi Bog još daje snage, rado sam po župama, na krizmama i raznim drugim slavljima – moj je život bitno obilježen neposrednim pastoralom i blizinom s narodom, a u svojim biskupskim posjetima župama tijekom godina upoznao sam vrlo mnogo dobrih ljudi, župnih suradnika, koje sad susrećem po

svim dijelovima Istre. Osim toga, prihvatio sam se nešto malo i onoga što je naš pok. mons. Grah vrlo sustavno i hrabro (!) godinama radio – istraživanja ratnih i poratnih, prešućenih, nevinih i često zaboravljenih žrtava. Kako je poznato, sada na tome stručno radi nedavno osnovana Komisija Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH.

L: Crkva kao zajednica vjernika sastavni je dio društva, makar ju neki žele zatvoriti u crkve. Kakav bi trebao biti odgovor Crkve na te inicijative i želje nekih?

Ponajprije mi na pamet dolazi riječ sv. Ivana Pavla II. koju je svojevremeno bio uputio obiteljima: "Obitelji, budi to što jesu!" I Crkva mora uvijek iznova sama sebi posjećivati svoj poziv i poslanje: "Crkvo, budi i živi to što po daru vjere i sakramenata jesu!" To je Crkvi prva zadaća u svijetu. Evangelje govori o prisutnosti i djelovanju Crkve u *slici kvasa* koji neprimjetno, nevidljivo i bez reklame, ali djelotvorno mijenja tijesto. Postoji i druga Kristova riječ i poziv na djelovanje: "...da ljudi vide vaša dobra djela i slave Oca koji je na nebesima." U svezi s vašim pitanjem jaka su sjećanja na ono zlo vrijeme kad je bilo zabranjeno čak i činiti dobro: Caritas nije smio djelovati ako to nije bilo u organizaciji Socijalističkog saveza! A kad je o Crkvi bila riječ, bilo je to gotovo isključivo u negativnu kontekstu. Nije teško povući neke paralele sa sadašnjim ozračjem u Hrvatskoj. U nedavним poplavama u Slavoniji, veliku, hitnu i konkretnu pomoći pružila je

Crkva, konkretno Caritas. Đakovački nadbiskup imao je, nažalost, razloga prigovoriti što mediji u Hrvatskoj sve to prešućuju. Znamo, naše je nadasve djelovati, ali valjda imamo pravo tražiti i da nas se ne ignorira. Također, što se tiče vjeronauka u školi, zanimljivo je kako su nekima usta puna *Europe*, ali kad se radi o vjeronauku, onda ne bismo smjeli biti *Europa!*

L: Svakodnevni napadi na Crkvu postali su uobičajen dio političkog folklora, kako stranaka, tako i tzv. udruga civilnog društva. U očima "napadača" ništa nije sveto. Kako odgovoriti na te pojave, a istodobno sačuvati prijeko potrebnu kulturu dijaloga?

Živimo u situaciji kada jedna agresivna manjina zna terorizirati tihu većinu. Često se radi o fizičkoj ili duhovnoj djeci onih koji su od 1945. do 1990. i fizički uštkavalji glas Crkve (bili smo doista *Crkva šutnje*). Opet jedno sjećanje na vrijeme komunizma: pravi *penicilin* na onovremene ozaknjene laži, besmislice i nasilje bila je jedna obična rubrika u *Glasu Koncila* (tada tiskanog u velikim nakladama), *Pismo seoskog župnika don Jure*, gdje se reagiralo na te pojave britkom dozom humora, uвijek na rubu dopuštenoga kako se ne bi došlo pred sudca za prekršaje. Kad se danas, u XXI. stoljeću, neki u medijima vrati tom istom govoru iz '50-ih godina prošlog stoljeća (a sjećamo se čak i nekih takvih izjava ministara u trenutnoj vlasti), što nam preostaje nego stati, *stati na loptu*. Šutnja je nekad najprimjereniji govor, bar za trenutak. Ili reagirati humorom kad normalni argumenti nikako ne prolaze, ili... Na pameti nam je osobito novogovor (i novi zakoni) o braku, obitelji, građanskem i zdravstvenom odgoju u školi i sl.

L: Laici u životu Crkve?

Sjećam se da sam u svom nastupnom govoru prigodom biskupskog ređenja u siječnju 1998. spomenuo potrebu rada s laicima i njihovo veće uključivanje u poslanje Crkve. Formiran i angažiran laikat u Crkvi prisutan je na Zapadu već dugo vremena. Mnogo je toga bilo zaživjelo i kod nas u Hrvatskoj do 1945. (dok je Istra pod fašizmom bila u specifičnoj situaciji), a onda smo svi mi – i klerici, a osobito laici – pod komunizmom odjednom postali *Crkva šutnje*. Ipak, tijekom godina, a osobito s Koncilom, stvari su se počele pomalo mijicati. Svakako, uвijek i svagdje mnogo je ovisilo o župnicima, odnosno o tom koliko su oni znali okupljati oko sebe, formirati i angažirati vjernike laike u župama. Velik se pomak dogodio '90-ih godina, osobito s mogućnošću da veći broj laika upiše studij teologije i srodnih disciplina te uđe u crkvene službe. Raduje nas djelovanje župnih vijeća, župnih Caritasa, raznih župnih skupina, duhovnih pokreta i molitvenih zajednica. No, specifično poslanje vjernika laika, ono pravo angažiranje formiranih vjernika laika odvija se napose u obitelji i u svijetu rada, kulture, politike, medija – promicanjem etičkih načela, socijalnog nauka Crkve i dr. Tu smo i nadalje pred velikim zadatcima.

L: Prošlu, 2013. godinu, Crkvu u Hrvata obilježio je velik događaj. Bila je to beatifikacija sluge Božjega Miroslava Bulešića. Hrvatski katolički puk iz Domovine i inozemstva ispunio je pulsku Arenu i svjedočio veličanstvenom slavlju?

Vjerujem da je u svim sudionicima onog jedinstvenog slavlja ostao nezabora-

van doživljaj molitvom ispunjene Arene, posebno onog potresnog, laganog, sjetnog, dugog, dugog pljeska dok se otkrivala Blaženikova slika. Bio je to pljesak don Miri, ali i svima onima koji su poput njega u jednom vremenu laži, mržnje i nasilja ostali vjerni Bogu, Crkvi, narodu, poštenju, savjeti, a bili su proglašeni *narodnim neprijateljima* i njihovo se ime čak nije smjelo ni spominjati. To su mnogi naši stradali istarski narodnjaci, ali i druge nevine žrtve, koje su poput don Mire znale kršćanski reći *Moja osveta je oprost i Bože, primi moju dušu*. A bl. Miroslav Bulešić, mlad, zgodan, pametan, sposoban, zauzet i vjeran svom poslanju do kraja, doista može biti privlačan, posebno mladima ove generacije koja u ovom vremenu bez vrijednosti traži prave uzore i nadahnuća, razloge života i nade. Don Miro je i mučenik krizme, ubijen na krizmi, pa je uzor mladim vjernicima koji su po krizmi pozvani životom svjedočiti.

L: Katolička se Crkva, osim osnovnog poslanja širenja Evandželja i Radosne vijesti, smatra čuvaricom i zaštitnicom hrvatskog identiteta tijekom povijesti. Promicani multikulturalizam, nažalost, sve više postaje vrlo unosna politička roba koja se dobro prodaje za razne *si-nekure* i uhljebljivanja, a istodobno za rasstakanje hrvatskog identiteta većinskog naroda. Crkva u Istri, na čelu s mons. Božom Milanovićem, nakon II. svjetskog rata znala je odgovoriti na izazove vremena i dokumentirati da je Istra hrvatska?

Hrvatski narod na svojim rubnim etničkim prostorima kakvo je i Istra, često se nalazio u situaciji da nije imao svojih

ga te provenijencije odgoj članova u hrvatskom i katoličkom duhu. U eri globalizma i liberalizma, s mentalnom mapom ostataka komunističko-boljševičkog sklopa upravljanja društвom, napada na obitelj kao temeljnu zajednicu zdravog društva, nije li potrebno ponovno puno jače zauzimanje za temeljne vrednote koje su nas stoljećima održale na ovim prostorima?

Dolazi mi na pamet Isusova riječ iz Evanđelja: *Tko sluša i vrši moje riječi, sličan je čovjeku koji sagradi kuću na stijeni... u suprotnom gradi na pjesku i prva će oluja sve porušiti.* Odgajati na temeljima pravih, a ne lažnih vrijednosti, pravih istina, a ne poluistina ili lažnih istina (Ivan Pavao II. mladima u Solinu 1998.), to znači stvarati zrele, sretne, odgovorne osobe, odnosno graditi zdravo društvo. Nezamjenjivu ulogu u odgoju novih generacija ima obitelj, no ona je i sama danas potrebna pomoći da bi se održala i mogla izvršiti svoju zadaću. Također, nezamjenjiv je dobar rad s mладима – u župi, školi, u raznim društвima. Intuicija Ivana Pavla II. bili su svjetski skupovi mладih. Ali prva su i najjednostavnija okupljanja ona u župama i biskupijama, a onda i na nacionalnom planu. *Gradimo u ljubavi!*

L: Preuzvišeni biskupe, želimo Vam puno zdravlja, da i dalje kao i dosada radite na dobrobit svojega naroda i Crkve. Još Vam jednom upućujemo iskrene čestitke i uime čitatelja *Ladonje*. Uz zahvalu što ste odvojili vrijeme za ovaj razgovor, što biste poručili čitateljima "Ladonje"?

Hvala na čestitkama. A *Ladonji* želim da, osluškujući potrebe naroda, i dalje raste kao bujno stablo starih istarskih ladonja pod kojima će se mnogi moći (*h)laditi*). Ispunit će svoju zadaću ako bar malo pomogne čitateljima da, unatoč svim teškoćама vremena, steknu i čuvaju svoju samosvijest, ponos i dostojanstvo.

U subotu 19. srpnja 2014., u porečkoj prvostolnici, Eufrazijevoj bazilici, mons. Ivan Milovan, biskup u miru, proslavio je 50. obljetnicu svećeništva.

Uvodnom obraćanju porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, nakon pozdrava dobrodošlice upućenog okupljenim biskupima, svećenicima, redovnicama, bogoslovima i puku, izrazio je zahvalnost slavljeniku za sve dobro što je u pola stoljeća svoje svećeničke službe učinio za Crkvu. U koncelebraciji su sudjelovali i predsjednik HBK nadbiskup zadarski mons. Želimir Puljić, rječki nadbiskup i metropolita mons. Ivan Devčić, krčki biskup mons. Valter Župan, koparski biskup mons. Jurij Bizjak, koparski biskup u miru mons. Metod Pirih i pedesetak svećenika. Od svjetovnih vlasti svečanosti su nazoočili župan Istarske županije Valter Flego, gradonačelnik Poreča Edi Šifanić, gradonačelnik Rovinja Giovanni Sponza, kao i predstavnici drugih institucija.

"Za svećenika se, kao i za biskupa, kaže da je uzet iz naroda i postavljen za narod", rekao je mons. Devčić u uvodnom dijelu homilije te istaknuo da "...pedeset svećeničkih godina mons. Ivana Milovana ne pripadaju samo njemu, već je to i dio povijesti mjesne, domovinske i sveopće Crkve, čiji je on, kao svećenik i biskup, bio član i službenik." "U njegovih je pedeset godina i

50. OBLJETNICA SVEĆENIŠTVA BISKUPA U MIRU MONS. IVANA MILOVANA

pedeset godina naše Crkve koja je trpjela pod komunizmom, unatoč svemu nastojala sačuvati vjeru i nadu u narodu te održati korak s univerzalnom Crkvom, koja je u doba Vatikanskog koncila činila epohalne iskorake na planu obnove *ad intra* i otvaranja *ad extra*“, rekao je mons. Devčić podsjetivši da je „...mons. Milovan postao svećenik u tijeku Koncila te je bio svjedokom radosnih očekivanja i svih previranja koja je taj događaj pobudio, napose nade, očekivanja, traženja te nastojanja da se Crkvi dade ‘novo lice’, a svijetu više humanosti i pravednosti.“ “Konačno“, nastavio je Nadbiskup, “u tih je pedeset godina sadržano i sve ono što se događalo s hrvatskim narodom, od komunističke vladavine, demokratskih promjena sve do stvaranja samostalne države. U svemu je tome mons. Milovan sudjelovao i dao svoj doprinos, uzdajući se pritom u Gospodina, u skladu sa svojim mlađomišničkim geslom ‘Gospodine, zaštitični moj, u Tebe se uzdam!’“ Postavši biskupom 1998. godine, a zahvaljujući slobodi koju je Crkva zadobila u samostalnoj državi, još je više imao mogućnosti uključiti se u crkvena i društvena zbivanja u Istri, gradeći i obnavljajući Kristovu Crkvu te tako oživotvoriti svoje biskupsko geslo “Graditi u ljubavi”.

Nadbiskup je zatim podsjetio kako su ovakve obljetnice poticaj za dublje uranjanje u otajstvo svećeničkog poziva u Crkvi, citirajući pritom riječi dnevног čitanja iz Knjige proroka Jeremije. “Crkva je daleko više od ljudske organizacije”, rekao je Nadbiskup, “ona je otajstvena stvarnost, koju saziva i u kojoj je, po svome duhu, trajno prisutan uskrsli Gospodin“. Poziv za svećeničku službu događa se slično kao proročki poziv. Bog izabire, „...i prije nego te oblikovah u majčinoj utrobi, ja te znam...“, a taj se Božji izbor objavljuje kada osoba postaje svjesna toga poziva. Nakon toga na čovjeku je da odgovori na taj poziv, s potpunim predanjem i pouzdanjem. Citirajući poslanicu Efežanima, iz koje je mons. Milovan uzeo svoje biskupsko geslo “Graditi u ljubavi”, Nadbiskup je podsjetio da se svakome daje po “mjeri Kristova dara“ te istaknuo nastojanja mons. Milovana u kojima se prepoznaje konkretiziranje različitih poziva u njegovu navjestiteljskom, posvetiteljskom, pastirskom i učiteljskom djelovanju. Nadbiskup je na kraju istaknuo univerzalnu dimenziju po-

slanja Crkve u djelu Spasenja. Stoga je svaki svećenik pozvan biti svjestan da je najne- posredniji i sudionik i suradnik u ostvarenju sveopćeg spasenja u Kristu i po Kristu.

Na kraju je misnog slavlja uime hrvatskih biskupa čestitke slavljeniku uputio mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup i predsjednik HBK, koji je pročitao i čestitku državnog Tajnika Svetе Stolice kard. Petra Parolina, u kojoj je prenio čestitke Svetog Oca, pape Franje. “Preuzvišenom gospodinu Ivanu Milovanu, biskupu porečkom i pulskom u miru: vrhovni svećenik Franjo čestita ti 50-godišnje spomen-slavlje svećeničkog ređenja koje pada na blagdan sv. Jakova te ti blagohotno udjeljuje apostolski blagoslov kao zalog nebeskih milosti“, pročitao je mons. Puljić. Tim se čestitkama pridružio i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Alessandro D'Errico te kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup.

Uime Istarske županije slavljeniku je uz prigodan dar čestitao župan Valter Flego, uime svećenika i redovnika Porečke i Puliske biskupije čestitke je izrazio preč. Marijan Kancijanić, a uime vjernika Porečke i Puliske biskupije g. Tomislav Milohanić.

Mons. Dražen Kutleša je slavljeniku zahvalio za sve dobro što je učinio tijekom 50 godina svećeničke i 16 godina biskupske službe, u prvom redu istaknuvši zahvalu za velik trud koji je uložio, zajedno sa svojim bratom mons. Vjekoslavom Milovanom, da bi se uzdignulo na oltar bl. Miroslava Bulešića, te za svu pomoć koju, unatoč mirovini, pruža biskupu i svim svećenicima u pastoralnom djelovanju.

Na kraju se okupljenima obratio sam slavljenik, zahvalivši obitelji, rodbini, suradnicima, svećenicima te svim dobrim ljudima od kojih je tijekom života primio toliko dobra i koji su mu na razne načine bili oslonac i podrška. Biskup je izrazio zahvalnost Svetom Ocu na upućenoj čestitki, zareditelju pok. biskupu Nežiću, svome prethodniku biskupu Bogetiću, biskupu ordinariju Kutleši za dobre želje, prigodan dar, blizinu i dobrotu te za organizaciju slavlja, nadbiskupu Devčiću za upućene riječi homilije te svim drugim biskupima na iskazanoj blizini.

Mons. Milovan rođen je 22. rujna 1940. u Režancima, župa Svetvinčenat, župa bl. Miroslava Bulešića. Završio je klasičnu gimnaziju u Biskupskom sjemeništu u Pazinu. Teologiju je studirao najprije na Visokoj teološkoj školi u Pazinu, a posljednje tri godine, od 1961. do 1964., na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Na istom je fakultetu 1965. postigao magistrije iz teoloških znanosti. Za svećenika je zaređen 25. srpnja 1964. godine. Obavlja je sljedeće službe: od 1964. do 1965. bio je župni vikar u Poreču i Novoj Vasi Porečkoj; od 1965. do 1967. župni vikar u Rovinju; od 1967. do 1970. prefekt sjemeništa u Pazinu; ponovno je u Rovinju bio najprije pastoralni suradnik od 1970. do 1981., a potom župnik od 1981. do imenovanja biskupom. Sveti Otac Ivan Pavao II. imenovao ga je porečkim i pulskim biskupom 18. studenoga 1997. godine. Za biskupa je zaređen 10. siječnja 1998., od kad je i preuzeo službu te ju obnašao do umirovljenja, 14. lipnja 2012.

Tijelovo u Puli

Misu svetkovine Tijelova i procesiju siju ulicama grada Pule predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, uz koncelebraciju svećenika Pulskog dekanata te sudjelovanjem velikog mnoštva vjernika Pule i okoline. Gledajući obrede Velikog četvrtka kada Isus ustanovljuje sakrament Euharistije, vidimo da želi vjernicima ostaviti nešto znakovito, nešto što će nam pomoći i što će biti Njegova prisutnost među nama. To je upravo taj spomen na kojem svakodnevno sudjelujemo u svetoj misi. Prinošenje žrtava u hramovima, o čemu čitamo u starozavjetnim spisima, očitovanje je ljudske težnje za osjećanjem Božje prisutnosti među ljudima. Svjesni svoje ljudske

ograničenosti i grešnosti, znamo da ne možemo proniknuti veličinu Božjeg otajstva pa tako ni veličinu današnjeg otajstva Tijela i Krv Kristove, stoga kažemo da vjerujemo, naglasio je mons. Kutleša. Kako se naklonimo, kako činimo znak križa, kako se uopće ponašamo u Božjoj prisutnosti? Euharistija, kao središte Crkve, kao središte kršćanstva, danas je posebno na meti napada, jer ako se to izbaci, čovjek više nema orijentira. I najveće povijesne šizme ticale su se upravo Euharistije. Moramo biti svjesni temeljne važnosti sakralnog i svetog u svome življenu vjere, naglasio je mons. Kutleša. Isus je svoju žrtvu prinio Ocu iz ljubavi i poslušnosti, i mi smo danas pozvani da tu svoju žrtvu na kojoj

sudjelujemo u svetoj misi, prinesemo Bogu i da učinimo ono najviše što možemo: da budemo dobri vjernici i da svetu Euharistiju častimo i poštujemo. To napose znači da pristupamo primanju svete pričesti dostoјno pripravljeni i isповједeni, i po mogućnosti bez ikakva grijeha, zaključio je Biskup. Nakon mise uslijedila je tradicionalna tijelovska procesija Rivom, Ulicom sv. Ivana, Ulicom Dubrovačke bratovštine te Scalierovom do župne crkve sv. Antuna Padovanskog gdje je svečanost zaključena blagoslovom s Presvetim. Tijekom mise i procesije pjevanje su predvodili pjevači iz više pulskih župnih zborova. (G. Krizman)

DAN POSVEĆENJA SVEĆENIKA

UPorečkoj i Pulskoj biskupiji svetkovina se Presvetog Srca Isusova, ove godine 27. lipnja, kao Dan posvećenja svećenika na poseban način obilježila u župi Završje, nedaleko Grožnjana, u Umaško-oprtaljskom dekanatu. U jutarnjim su se satima svećenici s biskupom mons. Draženom Kutlešom okupili u obnovljenoj župnoj crkvi Rođenja BDM. Susret, na kojem je sudjelovalo tridesetak svećenika i

redovnika, započeo je molitvom Srednjeg časa. Biskup ordinarij, kao domaćin, pozdravio je nazočnog biskupa u miru mons. Ivana Milovana, svećenike, gosta predavača dr. Richarda Pavlića, župnika u Senju, te domaćeg župnika vlč. Antu Jukopilu. Dr. Richard Pavlić održao je duhovni nagovor na temu *Svećenik po Srcu Isusovu*. Naglasio je da bi svaki svećenik, poput Isusa, trebao biti dobar pastir. Predavač je u nagovoru

spominjao blaženog Miroslava Bulešića, istaknuvši kako je on poticao svoje kolege da bi svi trebali biti svećenici po Srcu Isusovu. Taj je nagovor bio i neposredna priprava za isповijed koja je uslijedila. Duhovni dio te kratke obnove za svećenike završio je klanjanjem pred Presvetim. Druženje svećenika nastavilo se za stolom, na zajedničkom objedu u Završju.

Proslavljen blagdan bl. Marije Propetog Petković

PULA U srijedu 9. srpnja 2014. u pulskoj Župi sv. Josipa svečano je proslavljen blagdan bl. Marije Propetog Petković. Misno slavlje predvodio je fra Nikica Devčić, iz pulskog samostana sv. Antuna Padovanskog, u koncelebraciji s domaćim župnikom vlč. Ivanom Prodrom te mladomisnikom Hercegovačke franjevačke provincije fra Hrvojem Miletićem. Uz domaće župljane misi su nazočili vjernici iz drugih pulskih župa, a posebnu notu živosti dala su djeca iz vrtića "Marija Petković", koja su na misi sudjelovala u pravnji časnih sestara, odgojiteljica i roditelja. Fra Nikica je u prigodnoj homiliji na pomalo neobičan način, u dijalogu s djecom, posve jednostavnim, a ipak dubokim promišljanjima ukazao okupljenim vjernicima na temeljne Istine vjere, na beskrajnu ljubav Boga Oca prema čovjeku, Djjetetu Božjemu i beskrajno milosrđe Boga Oca. Bl. Petković pronijela je svjetom, preko reda koji je osnovala, upravo sliku milosrdnog Oca. Ona je u svom roditeljskom domu u djeinjstvu živjela u brojnoj obitelji, uz oca koji je iskazivao veliko milosrđe prema potrebitima. Pri završetku misnog slavlja djeca su održala kraći glazbeno-recitativni program, a svečanost je zaključena čašenjem relikvija blažene Petković koje

se čuvaju u toj crkvi. Na kraju je župnik domaćin zahvalio svima na sudjelovanju, a uime časnih sestara zahvalom se obratila s. Nevena, napose zahvalivši roditeljima koji im povjeravaju svoju djecu, iskazujući time da cijene njihov rad i vrednote za koje se zalažu. Trenutno u pulskoj kući Družbe Kćeri Milosrđa djeluju s. Antonija, s. Nevena i s. Edita koje se o djeci u vrtičkoj i jasličkoj skupini brinu zajedno s dvije odgajateljice.

Ova župa na poseban način štuje blaženu Petković jer su sestre njezina reda, Družbe Kćeri Milosrđa TSR sv. Franje, pri svom prvom dolasku u Istru, 1947., najprije živjele i djelovale upravo ovdje, u Župi sv. Josipa. Zbog te prvotne povezanosti, prilikom posvete nove župne crkve sv. Josipa, 2004. godine, u podnožje oltara položene su, uz moći sv. Maura i sv. Eleuterija, i moći blažene Marije od Propetog Isusa Petković. Časne sestre reda Družbe Kćeri Milosrđa koju je osnovala bl. Petković danas vode vrtić "Marija Petković" pri Župi Krista Spasitelja u naselju Veli Vrh, no svake se godine o blagdanu uteheljiteljice, okupe, zajedno s brojnim njezinim štovateljima, na proslavi spomendana upravo u crkvi sv. Josipa. (G. Krizman)

Blagdan sv. Petra i Pavla u Puli

U nedjelju 29. lipnja 2014. svečanom koncelebracijom proslavljen je blagdan pravaka apostola, sv. Petra i Pavla u Župi sv. Pavla u Puli. Župa se za svoj blagdan pripremala trodnevnom duhovnom obnovom koju je predvodio fra Petar Ljubičić, redovnik Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM. Geslo trodnevnice bilo je "Dodite k meni svi vi koji ste umorni i opterećeni i ja će vas okrijepiti i odmoriti". Na sam blagdan, u nedjelju 29. lipnja 2014., svečano euharistijsko slavlje predvodio je biskup u miru mons. Ivan Milovan, a prigodnu homiliju izrekao je fra Petar. "Slaveći blagdan sv. Petra i Pavla apostola danas slavimo, zajedno s Crkvom grada Rima, zajedničku pripadnost velikoj zajednici Crkve, kojom je Isus želio da se tijekom stoljeća sačuva i pronese Istina", naglasio je mons. Milovan u uvodnom pozdravu. Fra Petar je u prigodnoj homiliji govorio o žaru vjere Prvaka Apostola. Unatoč tome što je čak i zatajio Isusa, Petar je nakon Isusova uskrsnuća, više od trideset godina vodio Crkvu, do mučeničke smrti za vjeru, istaknuo je Propovjednik, te nastavio govoreći o Pavlu i njegovu gorljivom propovijedanju vjere te njegovu obraćenju. Na kraju misnog slavlja okupljenima se obratio župnik domaćin preč. Milan Mužina, zahvalivši predvoditelju misnog slavlja, propovjedniku, koncelebrantima, svima koji su na razne načine doprinijeli uspjehu slavlja patrona župe, a na poseban način zboru koji je uzveličao sve dane proslave zaštitnika župe, pod ravnanjem Andreja Angelinija. (G. Krizman)

Umjetničko blago fažanske crkve

**U Fažani je, u srijedu,
16. srpnja, misom
u drevnoj crkvici
Gospe Karmelske te
otvorenjem izložbe pod
nazivom "Umjetničko
blago fažanske crkve"
obilježen blagdan BDM
od Karmela**

Misno slavlje u crkvici Gospe Karmelske iz 14. stoljeća tom je prigodom predvodio porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan, u susavlju sa župnikom domaćinom vlc. Ilijom Jakovljevićem te vlc. Matom Mićanom koji je izrekao i prigodnu homiliju. Vlc. Mićan je u propovijedi podsjetio na poseban značaj koji u Bibliji imaju brda i povиšena mjesta u životu apostola, proroka, pa i samog Isusa Krista, napose kao mjesta povlačenja prije velikih odluka ili događaja. Nakon Uzašašća Isusa Krista postajemo Crkva koja gleda i stremi gore, rekao je Propovjednik. No, naglasio je kako dostizanje našeg konačnog cilja u tome stremljenju ka Kristu čovjeku nije moguće ako ide sam. Krist kao cilj usmjerava nas na zajedništvo s drugima, na međusobnu pomoć na tom putu, iz ljubavi, jer samo je tako moguće napredovati na tome putu, uz pratnju blagog pogleda Nebeske Majke. Govoreći o karmelskom redu, Propovjednik je naglasio da na primjedbu kako je to strogi red, redovnici karmeličani odgovaraju da je to sretni red jer su doživjeli poziv

na život posvećen Bogu. Jednako bi se tako moglo reći i za kršćanstvo zbog, ponekad možda, naizgled strogih crkvenih pravila, no ta nas pravila čine sretnima i vode nas Kristu, zaključio je vlc. Mićan. Nakon završetka mise u obližnjem Multimedijalnom centru svečano je otvorena izložba "Umjetničko blago fažanske crkve". Glazbeni uvod u svećanost otvaranja izložbe, prigodnim marijanskim pjesmama, izveo je fažanski Župni zbor sv. Kuzme i Damjana koji je glazbeno animirao i misno slavlje. Načelnica Općine Ada Damjanac izrazila je zadovoljstvo realizacijom te inicijative kojom je obogaćena kulturna ponuda Fažane, a direktorica Turističke zajednice Fažane Melita Peroković zahvalila je svima koji su uz TZ Fažane sudjelovali u realizaciji izložbe: župljanima i Župnom uredu sv. Kuzme i Damjana, Općini Fažana, Arheološkom muzeju Istre i Turističkoj zajednici Pule. U nastavku se okupljenima obratio pročelnik Upravnog odjela za kulturu Istarske županije Vladimir Torbica.

Povijest Fažane i fažanske župe

Autorica izložbe, povjesničarka umjetnosti Sunčica Mustač, tumčeći izložene predmete i fotografije provela je posjetitelje izložbe kroz povijest Fažane i fažanske župe koja se prvi put spominje 1150. godine. Prikazala je razvoj sakralne umjetnosti na tom području tijekom različitih povijesnih perioda, od 6. Stoljeća, iz kojeg datiraju prve sakralne građevine, poput crkvica sv. Elizeja, sv. Lovre i sv. Flora, preko različitih povijesnih i umjetničkih epoha sve do naših dana. Izložba predstavlja stručno povjesno dokumentirane predmete i slike iz sakralnog i umjetničkog blaga fažanske župe: kaleže, pokaznice, svijećnjake i druge

liturgijske predmete te relikvijare iz raznih razdoblja s relikvijama svetih Kuzme i Damjana, sv. Vincenta, sv. Antuna i drugih. Uz ostale raritete izložena je i skulptura Bogorodice s Djetetom iz 15. stoljeća, olтарna pala iz 17. stoljeća, misali, matična knjiga krštenih iz 17. stoljeća te razni zavjetni darovi, mahom nakit, a i jedna maketa broda koja se ubraja u fond od preko stotinu maketa brodova od Boke do Istre. Time se Fažana približila Rovinju u kojem se čuva puno zavjetnih darova, istaknula je autorica izložbe. Fažanski župnik, vlc. Jakovljević, govoreći o izložbi, istaknuo je kako je taj sakralno-kulturni projekt rađen da bi "obogatili kulturnu ponudu tijekom turističke sezone te predstavili jedan dio umjetničkog blaga ovog mesta koje su vjernici stoljećima stvarali i čuvali." "U ovim umjetninama i sakralnoj baštini čitamo stoljetnu povijest ovog našeg mesta te kršćanski duh i vjeru naraštaja prije nas koji su nam ovo ostavili u baštinu te dali trajni pečat ovom mjestu. Želja nam je kao Crkvi ne samo obnavljati umjetnička djela već i stvarati nove sakralne spomenike i sakralna djela za buduće naraštaje", zaključio je župnik.

U MMC-u je predstavljen jedan dio, drugi dio – umjetničke slike su u župnoj crkvi, a treći dio koji nije izložen restaurira se ili priprema za restauraciju. Izložbu je proglašio otvorenom biskup mons. Milovan, a otvorenju je nazočio i nekadašnji fažanski župnik, sada župnik Župe sv. Pavla u Puli, pulski dekan vlc. Milan Mužina. U prigodnom katalogu koji prati izložbu tekstove potpisuju Sunčica Mustač, Ondina Krnjak i Ilija Jakovljević, a fotografije su iz raznih izvora. Izložba će biti otvorena do 26. srpnja u vremenu od 9:00 do 10:30 te od 18 do 22 sata.

65. obljetnica misništva

TRST U nedjelju 29. lipnja, na svetkovinu sv. Petra i Pavla, monsinjor Antonio Canziani (Antun Kancijanić) proslavio je 65. obljetnicu misništva. Cijela je župna zajednica svetog Jakova bila uz vlc. Antonija kako bi proslavila ovu značajnu obljetnicu. U prepunoj crkvi, svetu je misu predvodio mons. Canziani, a koncelebrirali su: župnik mons. Roberto Rosa, vlc. Alessandro Bulic, vikar vlc. Klemen Zalar. Nakon što je đakon Pierluigi Paluzzano navijestio Evandelje, župnik vlc. Rosa pročitao je poruke koje su mons. Canzianiju uputili papa Franjo i Nadbiskup. U

svojoj dirljivoj propovijedi posvećenoj vlc. Canzianiju, mons. Rosa je, pojasnivši Evandelje, naglasio koliko je bogatstvo jednog svećeništva dugog 65 godina.

Neposredno prije blagoslova vlc. Canziani uputio je riječi zahvale i prisjetio prisutne na bezgraničnu milosrdnu Božju ljubav. Na kraju svečanog misnog slavlja mons. Canziani zadržao se s vjernicima koji su ga htjeli zagrliti i čestitati mu. Uslijedio je domjenak u prostorijama župnog oratorija gdje su se okupili rodbina, prijatelji i štovatelji vlc. Canzianija, u znak zahvalnosti slavljeniku. (F. Rabak)

Susret ministranata

SV. NEDELJA U subotu 21. lipnja u župi Presvetog Trojstva u Sv. Nedelji održan je dekanatski susret ministranata. Došlo je dvadesetak djece iz Raše, Labina (Gornjeg i Donjeg), Plomine, Sv. Martina i Sv. Nedelje, u pratinji svećenika koji službuju na tim župama. Prvi je bio susret održan u župnoj crkvi, koji je vodio vlc. Ivan Mlikota, raški župnik. Govorio je o ljepoti i radosti služenja Kristu i Crkvi u ovoj važnoj ministrantskoj službi, navodeći i primjere iz sporta koje su djeca sa zanimanjem pratila. Nakon njega je vlc. Drago Petrović, župnik iz Plomine, davao i pojašnjavao neke naputke u svezi s dostojanstvom i ljepotom liturgijskog slavlja i nas samih koji sudjelujemo u njemu. Drugi, ništa manje važan, dio susreta nastavili smo na nogometnom igralištu gdje je održana utakmica. Nakon utakmice svi smo otišli u župni vrt i nastavili druženje u hladovini ladanje te se počastili pizzom i hladnim napitcima. (Marijan Lindić, župnik iz Kršana)

Uslišane molitve

Davorka Smoković, župljanka župe Pićan, ove je godine nagrađena trećom nagradom na natječaju portala *laudato. hr*. Natječaj je bio otvoren u povodu proglašenja svetima blaženih papa Ivana Pavla II. i Ivana XXIII., a na temu posvjedočenja odziva ili uslišanja molitvi, zaziva ili utjecanja tim našim blaženicima u nekim konkretnim životnim situacijama.

“...Tada sam otišla na hodočašće u Rim i Vatikan. Najprije sam doživjela jednu duboku provalu plača pred Torinskim platnom. Ništa nisam mogla govoriti. Onda smo otišli na grob bl. Ivana Pavla II. u Baziliku. Nešto me povelo skroz naprijed. Tamo su svi u tišini i molitvi ostali iza mene. Kleknula sam i pomilovala onu mramornu ploču i zamolila Ga neka mi vrati mojega..., onoga dobrog, vedroga, suosjećajnoga... Ništa oko sebe nisam čula ni vidjela, ali osjetila sam kroz svu sebe, svjesnu i nesvjesnu, da sam sva u toj molitvi i da me Blaženik čuje. Zatvorila sam oči i vidjela ono njegovo meko, s blaženim osmjehom lice. Rekla sam Mu da znam koliko je volio svoju mamu. Osjetila sam i olakšanje i da me čuje i znala sam da će mi pomoći. Nikome ništa o tome nisam govorila...“

Dio je to teksta u kojem je Davorka Smoković detaljno i iskreno, otkrivajući svoje najintimnije teške osobne, obiteljske i poslovne trenutke, opisala svoj susret s bl. Ivanom Pavlom II. na njegovu grobu, odnosno u kojem je otvoreno posvjedočila svoje predanje u Blaženikove zagovore i molitvu da za njene vapaje posreduje kod Gospodina našega Isusa Krista. U tom je tekstu iznijela i potvrdila da su joj molitve uslišane. Na temu opisanog događaja i doživljaja ona je napisala i pjesmu pod naslovom "Ivane Pavle, moli, moli još", a koja je objavljena u njezinoj zbirci duhovne poezije "Vjerujem". Davorka Smoković je i među rijetkim živućim pjesnicima čija je pjesma (već drugi put) objavljena u Glasu Koncila, s obzirom da se u tim našim najvećim vjerskim novinama redovito objavljaju samo pjesme umrlih pjesnika, osim, iznimno, za velike blagdane, kao što su Božić, Uskrs i Velika Gospa. Tako je u svečanom broju za Uskrs o. g. objavljena njezina pjesma na temu Isusova uskrsnuća pod naslovom "Zvezda je zasvitila".

Prvi Hrvatski iseljenički kongres

Prvi Hrvatski iseljenički kongres, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Ureda HBK-a i BKBiH-a za hrvatsku inozemnu pastvu, kao i niza suorganizatora, održan je od 23. do 26. lipnja u Zagrebu, uz sudjelovanje 140 znanstvenika, kao i osoba iz crkvenoga, političkoga, gospodarskoga i kulturnoga života u Hrvatskoj i inozemstvu. Nakon uvodne molitve zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića sudionicima je dobrodošlicu u Starogradskoj vijećnici na Gornjem gradu u ponедjeljak 23. lipnja zaželio predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko. Spomenuo je osnivanje Ureda Vlade RH za odnose s Hrvatima izvan Hrvatske te upozorio da je stalno iseljavanje Hrvata socijalni, ekonomski i natalitetni, samim tim i nacionalni problem.

Hrvatskoj su potrebni hrabri i odvažni ljudi

Predsjednik Organizacijskoga odbora Kongresa dr. Marin Sopta naglasio je da su Hrvatskoj potrebni hrabri i odvažni ljudi, neopterećeni povijesnim temama i kompleksom manje vrijednosti što pripadaju malom i malobrojnom narodu. Dr. Sopta

podsjetio je i da je Katolička Crkva ostala glavni čimbenik, ne samo vjerskoga nego i narodnoga legitimiteta hrvatskih građana u cijelom svijetu. Otvorenju je naznačio i ravnatelj Ureda Vijeća za pastoral selilaca i izbjeglica pri Svetoj Stolici mons. Edward Robinson Wijesinghe, koji je iznio naglaske iz Papinih poruka povodom Međunarodnoga dana selilaca i izbjeglica.

O ulozi hrvatskih iseljenika u svojim zemljama govorili su i veleposlanici Australije, Čilea, Kanade i Poljske u RH. Poljski veleposlanik Maciej Szymanski podsjetio je na osnivanje Saveza Poljaka u Njemačkoj 1938. godine, u predvečerje Drugoga svjetskoga rata, kada su na 1. kongresu donijeli pet "zapovijedi": mi smo Poljaci, vjera naših očeva je vjera naših potomaka, Poljak je Poljaku brat, svaki dan Poljak služi narodu, Poljska je naša majka i ne smije se loše govoriti o majci.

Iskustvo iz dijaspore u uvodnom dijelu iznio je i zastupnik u australskom parlamentu Toni Krstičević. Ravnatelj Ureda HBK-a i BKBiH-a za hrvatsku inozemnu pastvu fra Josip Bebić govorio je o integrativnoj ulozi hrvatske inozemne pastve u iseljeništvu te kontinuitetu skrbi Katoličke Crkve za izbjeglice i iseljenike s ovih pro-

stora putem 180 hrvatskih katoličkih misija, župa i zajednica koje djeluju u 19 država na pet kontinenata, a u kojima je prosječno dvjestotinjak svećenika. Istaknuto je da stručne procjene upućuju na to da se od 1991. iz Hrvatske prema Zapadu iselilo nekoliko stotina tisuća hrvatskih državljana, od toga približno 180 000 Hrvata. Pritom se, prema službenim podatcima, u Hrvatsku (od 1991.) uselilo 232 966 stanovnika, od čega 189 039 iz Bosne i Hercegovine. U istom razdoblju u Hrvatskoj je svake godine broj umrlih veći od broja rođenih. Kongres je prvoga dana još obrađivao teme "Znanost u dijaspori: perspektive suradnje", "Suradnja iseljenike Hrvatske i RH: Izazovi i perspektive", "Dvojbe drugoga naraštaja" i "Učiti hrvatski".

Crkva očuvala hrvatski identitet u inozemstvu

Drugoga dana, u utorak 24. lipnja, u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu program je bio posvećen ulozi hrvatske inozemne pastve u hrvatskoj dijaspori. "Iskustvo dijaspore, iskustvo raspršenosti, sve više je opće iskustvo, ne samo onih koji su iseljeni iz domovine, nego je isku-

stvo koje doživljavamo na različite načine svugdje gdje živimo", iznio je domaćin, ravnatelj Nadbiskupijskoga pastoralnoga instituta, ali i novoimenovani ravnatelj za hrvatsku inozemnu pastvu dr. Tomislav Markić. Predsjednik HBK, zadarski nadbiskup Želimir Puljić, napomenuo je da nikada nije kasno za inicijative Kongresa. "Ulagak u Europsku uniju suočava Hrvatsku s novim izazovima. Zbog toga treba izraditi novu strategiju odnosa s višemilijunskim hrvatskim iseljeničtvom. Jer za suvremene svjetske integracijske procese to je golema razvojna, kulturna, demografska i sigurnosna zaliha kojom Republika Hrvatska može uspješno graditi svoju budućnost", ustvrdio je nadbiskup Puljić. Rektor Hrvatskoga katoličkoga sveučilišta dr. Željko Tanjić naglasio je da su pojedine aktivnosti HKS-a plod suradnje s iseljeničtvom te izrazio nadu da će uskoro biti i studij na engleskom jeziku.

"Želio bih da i HKS bude znak te povezanosti između Hrvatske u domovini i iseljene Hrvatske", rekao je Tanjić. U pozdravnoj riječi dekan KBF-a Sveučilišta u Zagrebu dr. Tonči Matulić podsjetio je na neraskidive veze KBF-a s hrvatskim iseljeničtvom. Spomenuo je stoljetni doprinos Crkve Hrvatima razasutima diljem svijeta, s odgojnim i obrazovnim ishodištem u djelovanju i poslanju visokih teoloških učilišta. "Hrvatsko dušobrižništvo u inozemstvu, među hrvatskim iseljenicima, svoje je prve teološke korake, pastoralne, duhovne i kulturne brige za svoje sunarodnjake učilo na hrvatskim teološkim učilištima." Papinsko vijeće za pastoral selilaca i izbjeglica predstavio je mons. Wijesinghe. Dr. Suzana Vrhovski Peran predstavila je novinarske teme hrvatske inozemne pastve u domovinskom katoličkom tisku, koje je analizirala s dr. o. Mirkom Mataušićem. Dopisnik Hrvatske

radiotelevizije iz Vatikana Aldo Sinković govorio je o Crkvi i iseljenicima prema papinskim porukama za iseljenički dan. Istaknuo je kako je glavna tema svih poruka dostojanstvo ljudske osobe, potom potreba mira, kao i problemi postupne integracije. Još je niz predavanja bio posvećen hrvatskom dušobrižništvu u Njemačkoj, SAD-u i ostalim zemljama. Na Dan državnosti, 25. lipnja, sudionici Kongresa bili su na euharistijskom slavlju u crkvi sv. Marka, koje je predvodio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Istoga dana održan je svečani koncert "Jedna je Hrvatska" u Gradskom kazalištu "Komedija" uz nastup brojnih glazbenih i dramskih umjetnika. Posljednjega, četvrtoga, dana Hrvatskoga iseljeničkoga kongresa, u četvrtak 26. lipnja, program je održan na dvjema lokacijama. U Hrvatskoj matici iseljenika, uz razgovor na temu "Institucije i njihovi portreti", priređeno je predstavljanje knjige Vesne Drapač "Constructing Yugoslavia – A Transnational History" (Transnacionalni projekt jugoslavenstva) te elektronička inačica "Leksikona hrvatskog iseljeničtva i manjina", kao i projekcija filma Ivana Otta o Bleiburgu "Otroci sa Petricha". U prostorijama Društva hrvatskih književnika bilo je riječi o kulturnim vezama Hrvatske i hrvatske dijaspore, s brojnim izlaganjima o glasovitim književnicima i listovima.

Rezolucija Kongresa

Rezolucija prvoga Hrvatskoga iseljeničkoga kongresa predstavljena je u petak 27. lipnja u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu tijekom završne konferencije za novinare. Dokument koji sadrži jedanaest točaka, sažimajući ciljeve Kongresa i promišljavajući odnos RH i iseljenika, pročitao je predsjednik Organizacijskoga odbora dr. Marin Šopta. U sedmoj točki Rezolucije upućeno je nekoliko prijedloga mjerodavnim instituci-

jama: obnoviti Ministarstvo iseljeništva; revidirati skupine zakona protivne ustavnim obvezama RH u odnosu spram iseljeništva, i protivne razvojnim interesima Hrvata u cijelosti; formirati posebne oblike potpore iseljeničkim poduzetnicima; u hrvatskim diplomatskim službama trebaju raditi stručni ljudi, sposobni i pripravni surađivati s hrvatskim iseljenicima; razviti mrežu centara u hrvatskim iseljeničkim zajednicama za učenje hrvatskoga jezika i kulture; razviti kulturne politike usmjerene na drugi, treći i četvrti naraštaj hrvatskih iseljenika; uključiti hrvatsko iseljeništvo u hrvatski medijski okvir kao redovitu temu i sadržaj; utemeljiti Muzej hrvatskoga iseljeništva kao ključnu ustanovu za sabiranje i čuvanje nacionalnoga sjećanja na iseljene Hrvate; omogućiti kulturnim, znanstvenim i sveučilišnim ustanovama u Hrvatskoj... rad na svojoj misiji bez kampanjskih i sustavnih ugroza, i s odgovarajućom potporom. Deveta točka rezolucije podsjeća da hrvatske katoličke misije u hrvatskom iseljeništvu ne djeluju u optimalnim uvjetima te treba izraditi poseban program pomoći tim misijama. Posljednja točka doslovno glasi: "Sudionici hrvatskog iseljeničkog kongresa poručuju hrvatskoj javnosti: Hrvatska je iseljenička majka, a o majci se uvijek lijepo govori." Na prijedlog novinara Sinkovića s Kongresa je poslano i pismo potpore papi Franji u njegovim naštojanjima oko izbjeglih osoba. (GK/L)

HRVATSKI ISELJENIČKI KONGRES

23. - 26. 6. 2014.

ZAGREB | CROATIA

www.hravatski-iseljenicki-kongres.org

KREMIRANJE

Grijeh ili civilizacijsko dostignuće

 ILIJA JAKOVLJEVIĆ

Izbor rodbine, odnosno pokojnika još za života, za kremiranjem nije učestala pojava u Hrvatskoj, ali sve se više pojavljuje u gradovima zbog nedostatka grobnih mjestra ili finansijske situacije, ali se ponekad pojavljuju i neki drugi razlozi. Kremiranje pokojnika drevni je čin u Aziji, osobito u Indiji, a u 19. st. pojavljuje se u Europi, ponajviše kao anticrkveni stav. U promijenjenom kulturnom ozračju Crkva danas potvrđuje i preporučuje pokapanje u grob, no ne zabranjuje kremiranja: "Crkva usrdno preporučuje da se čuva pobožni običaj pokapanja tijela preminulih; ipak, ne zabranjuje spaljivanje, osim ako je izabran zbog razloga protivnih kršćanskog nauku." (ZKP, kan. 1176, par. 3)

Danas postoje određene sekte i udruge koje promiču kremiranje s protuvjerskim i protukršćanskim duhom. Naučavaju da sa smrću "sve svršava", tj. da ne postoji uskrsnuće te da je duša podložna smrtnosti. Tko nijeće uskrsnuće i besmrtnost duše te zbog tog razloga izabire kremiranje, ne može imati katolički sprovod. Vjera u uskrsnuće preduvjet je za katolički sprovod. Određene antiklerikalne i anticrkvene skupine, kao što su tzv. slobodni mislioci, materijalisti i ateisti, pokušali su kremiranjem stvoriti svoj jedan novi religiozni stav s ciljem nijekanja vjere i uskrsnuća, odnosno svega onog što Crkva naučava. To je bio razlog zbog kojega je Zakonik kanonskog prava iz 1917. izričito zabranio kremiranje i uveo kanonske kazne uskraćivanja sakramenata i crkvenoga sprovoda onima koji su se odlučili za kremiranje (usp. kan. 1240§1, br. 5). Crkva šezdesetih godina 20. stoljeća pomalo mijenja svoj stav prema kremiranju kad su kao glavni razlozi prestali po-

stojati oni protuvjerski kojima se netko želio narugati Crkvi i vjeri u uskrsnuće. Danas su ukinute kanonske kazne za one koje izabiru kremiranje, osim ako ono nije izraz protuvjerskog stava prema Crkvi.

Crkva, prihvatajući slobodan izbor svojih vjernika na kremiranje iz opravdanih razloga, uvijek će istodobno poticati vjernike na stoljetnu praksu pokapanja tijela preminulih. Ono s jedne strane podsjeća na zemlju od koje je uzet (usp. Post 2,6) i kojoj se vraća (usp. Post 3,19; Sir 17,1); s druge strane, priziva ukop Isusa, pšeničnog zrna, koje je pavši na zemlju, donijelo mnogo roda (usp. Iv 12,24). Ne možemo govoriti o kremiranju kao o "velikom civilizacijskom dostignuću" jer pokapanje tijela u grob, koje postoji i danas u većini slučajeva, ima svoju vrlo vrijednu tradiciju i bogatu simboliku koju ne treba površno "gurnuti u drugi plan".

Kremiranje i ljudska duša

Već je filozof Platon dušu smatrao principom koji je nastanjen u tijelu, dok je Aristotel dušu smatrao principom koji formira tijelo. Za pravo kršćansko shvaćanje, kako piše teolog Rahner, duša je princip ljudskoga bića, a ne nešto što bi samostalno za sebe postojalo, što bi samo naknadno i slučajno ušlo u jedinstvo s materijalnim. Duša s drugim principom (materijalnim) sačinjava jedincatoga čovjeka koji ima fizikalnu prostornost i vremenitost te bivstvuje u supstancialnom jedinstvu tako da svaka empirijska vlastitost koju na čovjeku doživljavamo nosi u sebi vlastitost cijelog čovjeka.

Drevni nauk naučava da je svaki čovjek satkan od duše i tijela. Tijelo označava sve ono materijalno u čovjeku, dok duša sve ono drugo, nematerijalno, duhovno: razum – sposobnost spoznavanja, sposob-

nost osjećanja i voljenje, volju – sposobnost odlučivanja ili biranja, sve ono po čemu je čovjek osoba. Tijelo kao materija podložno je propadljivosti, nestajanju. Duša kao nematerijalna, kao konstitucionalni dio čovjeka nikad ne umire nego postoji od trenutka kad je Bog stvorio dušu pa do vječnosti. Smrt je završetak zemaljskog razdoblja života, ali "ne i našeg postojanja" – kako kaže sv. Ambrozije – budući da je duša besmrtna.

Kremiranje ne dira dušu, ne dira ono vječno u čovjeku, već samo ono materijalno, prolazno, čemu je potrebna preobrazba, "novo tijelo". U trenutku kremiranja duša više nije u čovjeku, ona je napustila tijelo u trenutku smrti. Ipak, bilo bi razboriti, ako je moguće, obred sprovoda obaviti prije kremiranja i iznad svega paziti da ne dođe do sablazni vjernika.

Mjesto čuvanja pepela

Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata daje jasne naputke vjernicima da kod kuće ne čuvaju pepeo svojih pokojnika "već da ga ukopaju na ubičajen način sve do onda kad će Bog iz zemlje uskrisiti one koje u njoj počivaju..." (Usp. Direktorij o pučkoj pobožnosti i liturgiji, br. 254.). Nikako se ne preporuča bacanje pepela u rijeke ili more, ili pohranjivanje na neko drugo mjesto osim mjesta gdje je predviđeno sahranjivanje. Ako se pepeo čuva kod kuće ili se prosipa u vodu ili po njivi, nije razborito imati crkveni obred te nije moguće podatak o smrti uvesti u matice umrlih jer se izričito traži mjesto i vrijeme ukopa. Danas postoje razne želje, ali želje moraju ostati na razini želje, i nikako ne smiju biti u suprotnosti s naukom i tradicijom Crkve.

STANJE POLITIČKE OBMANE

 MARIO SOŠIĆ

Marketički su stručnjaci (obmanjivači) izmislili kako se neki, pa i loš, proizvod može uspješno prodavati ako se upakira, i povremeno redizajnira, u neku lijepu i primamljivu ambalažu. Mnogim je prosvijećenim kupcima ipak važniji sadržaj od forme pa ne kupuju loš proizvod, unatoč lijepoj etiketi, i ne daju se prevariti na taj "lukav i pokvaren" način. Ali, većina se kupaca na taj način lako izigra i prevari, i takva se trgovina onda dalje razvija na štetu potrošača.

Bitan je sadržaj, a ne političko zavaravanje i samohvala

Sličnu pojavnost susrećemo i u raznim društvenim odnosima, poglavito u politici. Na tom je području strast za obmanom, od strane onih koji vladaju na različitim razinama, ogromna. Prosvijećenih, poštenih i idealističkih je pojedinaca-birača malo, a neukih, egoističnih i prijetvornih je glasača velik broj. Zato se u takvom društvenom ambijentu, s niskom političkom i drugom kulturom, posve "uspješno prodaju" razne (na kraći ili duži rok) štetne, neuspješne, nepravedne, diskriminacijske, protunarodne i protudržavne politike, pod obmanjujucim geslom "dobre i moderne".

Sve se ovo izrečeno konkretno i radikalno uspješno potvrđuje, već niz godina, upravo na slučaju Hrvatske, bilo da je riječ o središnjoj ili lokalnoj politici i vlasti i njenim glavnim nositeljima. Uzmimo kao primjer neobjavljenu predizbornu kampanju za skorašnje predsjedničke izbore. Zar se već sada ne pokazuje kako se na jedan nečastan i prljav način pokušava osigurati, po sadržaju i rezultatima za državu i društvo ničim zaslžen, drugi mandat aktualnog predsjednika? Ali o tome, u sljedećim brojevima.

Centralizam (ni)je izgovor za neuspjeh

Za osvrnuti se i na nešto što nam se događa na lokalnoj, županijskoj razini. Na čelo Županije i lokalne vladajuće stranke došli su, bolje reći postavljeni su od "nevidljive ruke", neki novi likovi. Likovi koji se nisu predstavili nekim novim, svježim,

demokratskim, obećavajućim političkim programima i metodama, već koji su jedino obznanili "da će održati jaku stranku i sačuvati (totalnu) vlast..."

A kako ta politika funkcioniра u stvarnim odnosima, može se zaključiti prema nekoliko svježih primjera iz života naše županije. Recimo, za očite neuspjeh te politike u lokalnom gospodarstvu i gospodarenju, za veliku nezaposlenost, probleme u zdravstvu, nesređeno školstvo, itd., nalazi se krivnja u tobože neostvarenoj *decentralizaciji*. Naravno da si regionalne vlasti žele priskrbiti čim više sredstava. Žele da im ostane *puno soldi* u njihovoj *kasi*. Ali ta sredstva, pokazuje se to godinama, niti znaju, niti hoće usmjeriti u svekolik razvoj ovog prostora. Ključno je za njih da kontroliraju raspodjelu tih sredstava i da ih stave u funkciju jačanja vlastite politike i vlasti. Gotovo da se u tim zahtjevima za više *soldi* i ovlasti, i to je već godinama ista priča, zaziva nekakav vid *samoupravnog socijalizma*, u kojem bi lokalne vlasti i njihove vladajuće klike (kao nekad *komiteti*) čak birale policijske i sudbene službenike i usmjeravale cjelokupni život i razvoj na svom prostoru. Paradoksalno, želi se decentralizacija prema središnjoj državi, a istovremeno potpuna centralizacija u vlastitoj županiji. Konačno, kakva je to velika centralizacija u državi kad lokalna politika odlučuje gotovo o svemu, isključivo po svojem političkom mjerilu i bez učinkovite kontrole države? Veoma, ili potpuno, slično s prošlim komitetskim vremenima. Sasvim je razvidno da je ova lokalna politika metodom političke podobnosti oblikovala u posljednjih dvadesetak godina cjelokupnu istarsku javnu upravu i da kontrolira sve javne službe. To je stvorilo jedan ogroman, k tomu skup, nekompetantan i nesposoban birokratski aparat, koji je povrh svega u funkciji klijentelističkog pogodovanja interesima stranke, a ne javnomu dobru.

To je i blaga ocjena stanja u sferi zapošljavanja, dobivanja poslova, dobivanja dozvola i koncesija, s obzirom na nedemokratski, a često i izvanzakonski način političkog i osobnog pogodovanja u dobivanju i zaposjedanju javnih službi i funkcija u istarskim gradovima i Županiji.

Tolerancija – magična opsjena

Još se jedna lijepa politička etiketa koristi u prikrivanju i prihvatljivu dizajniranju jednog diskriminacijskog sadržaja. Riječ je o etiketi tobožnje *tolerancije*. Gdje se ta tolerancija, za koga i kako ostvaruje (ali stvarno) u Istri? Mnogi slučajevi pokazuju da se tolerancija ostvaruje samo unutar okvira nosioca i podupiratelja političke vlasti. Za sve ostale ona ne postoji, nego je na djelu politika isključivosti, pa i diskriminacija. Kao takva, ona nema općeljudsku, humanu, jednakopravnu dimenziju. Ne! Ona je usmjerena, selektivna. S njom se doduše hvale sve manjinske zajednice i druge pridružene nehrvatske skupine u Istri. I to jest istina. Ali je istina i to da te skupine (sve one čak i formalno potpisuju predizborne ugovore o davanju svojih glasova vladajućoj istarskoj stranci) čine glasačku osnovicu takve, za druge, netolerantne politike. A to je duboko iskvareno i nepošteno ponašanje. U suštini, takvo ponašanje vladajućih u Istri jest više nekakva politika *bratstva i jedinstva*, u kojem se vlastiti narod može i diskriminirati. Na tom se planu iskazuje nedavni zahtjev istarskog saborskog zastupnika Radina da se u srednjim školama na talijanskom jeziku dopusti postojanje razreda s manje od sedam đaka, što je prihvaćena pedagoška norma. Vjerljivo će se tome, *politikom tolerancije*, i udovoljiti. Eee, to što će u istarskim hrvatskim razredima vrijediti taj propis ministarstva o zadanom broju đaka, njega i njegovu političku opciju ne brine. Jer to je uobičajena tolerancija *ala istriana*. Slično tomu, već nas godinama uspješno uvjeravaju kako je tolerancija i to što se mnoga sitna razredna odjeljenja, u raznim prekobrojnim odgojno-obrazovnim ustanovama na talijanskom jeziku, popunjavaju većinski netalijanskim djecom. To što se odljevom te djece gase hrvatska odjeljenja, i što se time smanjuje mogućnost budućeg zaposlenja nastavnika, e to ostaje naš problem. Neki Istrani taj svoj postupak slanja djece u talijanske škole opravdavaju realnim očekivanjem da će se oni, po ključu etno-biznisa, kasnije lakše zaposliti negdje u lokalnoj upravi. Ako je tomu tako, je li i to "dobar plod" istarske tolerancije?

PAPA O PROPOVIJEDI

✉ ANA CVITAN

Cijelo jedno poglavlje svoje apostolske pobudnice "Evangelii gaudium – Radost evanđelja" papa Franjo posvetio je homiliji, tj. propovijedi, budući da su, kako sam kaže "u odnosu na tu važnu službu mnogi prigовори pred kojima ne smijemo zatvoriti oči". Primjećuje kako često zbog propovijedi pate i vjernici i sami propovjednici: "...Prvi zato što ih moraju slušati, a drugi zato što moraju propovijediti." Da tome ne bude tako, Papa razlaže što je propovijed te kako ju pripremati.

Propovijed kao dijalog

U propovijedi se događa "dijalog Boga sa svojim narodom". Propovjednik ima ulogu posrednika u dijalognu između Boga i čovjeka. To ozračje dijaloga mora se njegovati "srdačnom bliskošću propovjednika, toplinom tona njegova glasa, krotkošću njegovih riječi, radošću njegovih gesta", naglašava Papa i dodaje: "I u slučajevima u kojima je homilija pomalo dosadna, ako se osjeti taj majčinski i crkveni duh, ona će uvijek biti plodonosna, kao što dosadni savjeti majke s vremenom daju ploda u srcu djece." U propovjedi nije riječ o bavljenju apstraktnim istinama, već o poticanju na dobro. Budući da se propovijed događa u sklopu liturgijskog slavlja, ona "mora biti kratka i potrebno je izbjegavati da bude nalik predavanju ili poučavanju", naglašava Papa.

Propovijed se priprema

Propovijedi se mora posvetiti "dulje vrijeđe studija, molitve, razmišljanja i pastoralne kreativnosti", kaže Papa. Iako mnogi župnici kažu da ta priprema nije moguća zbog mnogih zadaća koje moraju obaviti, Papa odgovara: "Usuđujem se tražiti da osobe i zajednice svakog tjedna toj zadaći posvete dovoljno vremena, pa makar to bilo i na štetu ostalih poslova, koji su također važni." Kako bi i sam pomogao propovjednicima, Papa donosi i metodu pripreme za homiliju.

Evo nekoliko koraka:

1. zazvati Duha Svetoga u molitvi;
2. posvetiti pozornost biblijskom tekstu koji mora biti temelj propovijedi; to iziskuje strpljivost, vrijeme, zanimanje i ljubav, jer "slobodne trenutke bez ikakve užurbanosti posvećujemo samo stvarima i ljudima koje volimo; a ovdje je riječ o Bogu kojeg volimo, Bogu koji nam želi govoriti", ističe Papa;
3. shvatiti značenje riječi koje čitamo; Papa naglašava važnost sredstava koje pruža literarna analiza, primjerice: koje se riječi ponavljaju, koje se riječi naglašavaju, kakva je struktura i dinamizam teksta; koju ulogu ima pojedina osoba u tekstu;
4. shvatiti glavnu poruku teksta, tj. shvatiti koja je svrha pojedinog teksta: utjeha, opomena, poticaj, pouka, hvala Bogu; kada se ona shvati, važno je ne koristiti tekst u neku drugu svrhu;
5. dovesti tekst u vezu s učenjem cijele Biblije i prenijeti snagu kojom se tekst odlikuje.

Propovjednik – slušatelj Riječi i naroda

Cijeli ovaj proces neće imati učinka ako propovjednik prvi ne razvije osobnu prisnost s Božjom riječi, zato kaže Papa: "Nedjeljna će čitanja odjeknuti u svem svojem sjaju u srcu naroda ako su najprije tako odjeknula u srcu pastira..." jer "...i u ovo doba narod radije sluša svjedoče: taj narod žđa za vjerodostojnošću", zato "svaki onaj koji želi propovijediti, mora najprije biti spreman dopustiti da ga Riječ duboko dotakne i da se utjelovi u njegovu konkretnom životu."

Papa propovjednike podsjeća na konkretni način osluškivanja Božje riječi kroz "lectio divina", pa dodaje: "U Božjoj prisutnosti, tijekom mirnog i sabranog čitanja teksta, dobro je postaviti pitanje: 'Gospodine, što *meni* govori ovaj tekst? Što želiš promijeniti u mojem životu ovom porukom? Što me smeta u tome tekstu? Zašto me to ne zanima?', odnosno: 'Što mi se sviđa, što me potiče u toj Božjoj riječi? Što me privlači? Zašto me privlači?' U tom osluškivanju bit će i napasti: Božja

rijec može uznemiriti, može nam postati teret, možemo doći do toga da razvodnimo njenu poruku, možemo je samo primjeniti na druge, ali Papa ohrabruje propovjednike riječima kako Bog "jednostavno želi da iskreno pogledamo svoj život i iskreno dođemo pred nj, da budemo spremni nastaviti rastī".

Osim što propovjednik mora sebe natopiti Božjom riječju, također mora "prignuti svoje uho *narodu* kako bi otkrio što je to što vjernici trebaju čuti". To znači da su propovjednici pozvani povezati biblijski tekst "s nekom ljudskom situacijom, s nečim što ljudi žive, s iskustvom koje vapi za svjetлом Božje riječi" ... "U tome traženju dovoljno je jednostavno imati pred očima neko uobičajeno ljudsko iskustvo, kao što je radost susreta, razočaranja, strah od samoće, suosjećanje s drugim koji je u boli, nesigurnost pred budućnošću, briga za drugu osobu, i tako dalje", kaže Sveti Otac.

Propovijed jasna i usmjerena budućnosti

Također, vrlo je bitno kako će poruka biti prenesena, zato Papa poziva na **sažetost** – tj. što manje riječi; na **korištenje slikovitog govora** u propovijedi kako bi se poruka doživjela kao nešto poznato, blisko, moguće, vezano za vlastiti život; na **jednostavnost** – jezik mora biti razumljiv slušateljima; na **jasnoću** – uređena propovijed oblíkovana u jednu tematsku cjelinu, s jasnim poretkom i povezanošću među rečenicama kako bi osobe mogle lako slijediti i shvatiti smisao onoga što se govori.

Na kraju svog razmišljanja Papa ističe još jednu značajku dobre propovjedi, a to je da ona bude **pozitivna**: "Ne smijemo biti toliko zaokupljeni time da govorimo o tome što se ne smije činiti, nego moramo predlagati što se bolje može učiniti.... Pozitivna propovijed uvijek pruža nadu, usmjerava prema budućnosti, ne ostavlja nas zarobljenima u negativnost" – zaključuje Sveti Otac. Mnoge i konkretne smjernice za sve propovjednike koje na kraju teksta ohrabrujem riječima: trebamo vas.

Pićanci pohodili Dolinu kardinala

**Župljani Župe
Navještenja
Marijina iz Pićna
ove su godine na
svom godišnjem
hodočašću
posjetili Krašić,
Sošice, Karlovac,
Kamensko.**

Usubotu 14. lipnja o. g. u ranim jutarnjim satima započeli smo svoje hodočašće prema žumberačkim bregovima, u Dolini kardinala, prema Krašiću i Sošicama. U svojim smo molitvama i vjerničkim nakanama, stalno u mislima s blaženim Alojzijem Stepincem, čiji smo rodni kraj, ali i mjesto zemaljskog kraja posjetili, nastojali biti praćeni i ostati u znaku vjere kakvu je u sebi nosio i svojim životom svjedočio blaženi Stepinac.

Jazovka

Pohodili smo jamu Jazovku, upravo jezivo mjesto – stratište više stotina ljudi koji su tu od strane komunističkog režima i ljudi zadojenih tim strašnim zlom XX. st. na surov i okrutan način mučeni i ubijeni u danima neposredno nakon II. svjetskog rata, zbog pripadnosti svome hrvatskome rodu i zbog svoje rimokatoličke vjere i Crkve. Nažalost, raznih Jazovki puna je naša Hrvatska, pa tako i naša Istra, a ima ih i naša župa. Sudbinu Jazovke, na nešto drukčiji način, ali u izričitom “da” pripadnosti Rimokatoličkoj Crkvi i Petru svojih dana od istoga sustava i ljudi obuzetih tim zlom, doživio je i blaženi Alojzije. Stoga smo upravo u njegovoj crkvi, prvoj i posljednjoj u kojoj je misio, u Krašiću, služili misu zajedno s još jednom grupom hodočasnika iz požeškoga kraja. Tu smo imali priliku kleknuti i pomoliti se upravo na njegovu klecalu na kojem je redovito klečeći molio Boga i Majku Božju kojoj se posebno rado utjecao. Posjetili smo i Blaženikov posljed-

nji dom, radnu i spavaću sobu, gdje je, pritvoren, prisilno, u bolesti pomognutoj ljudskom rukom njegovih čuvara, u Gospodinu preminuo. U okviru tog tužnog, ali Bogu na slavu mjesta, prošli smo postaje Križnoga puta. U blizini Krašića nalazi se i rodno mjesto pokojnog kardinala Franje Kuharića, čijega se mirnoga glasa i poruka mira zasigurno svi još živo sjećamo.

Karlovac

U sklopu ovoga hodočašća posjetili smo u Karlovcu naše nacionalno svetište posvećeno sv. Josipu – zaštitniku naše domovine. Tu smo čuli kako se blaženi Stepinac u tom prostranom zdanju, podignutom na močvarnom tlu, na čuđenje i nevjericu tadašnjih socijalističkih vlasti, rado molio Gospodinu i Blaženoj Djevici Mariji. Isto nam je rečeno i u velebnjoj, povjesnoj crkvi Svetoga Trojstva u središtu Karlovca. Popeli smo se i do Dubovca i stalno bili u vezi i s prirodom koju nam je podario naš Stvoritelj i s hramovima ili crkvama ili kućama Božjim podignutim za Njegov narod da se tu okuplja i Njemu upućuje svoje zahvale i prošnje.

Kamensko

Posjetili smo i Kamensko i pavlinski samostan, odnosno crkvu u sklopu tog kompleksa. I crkva i sve druge zgrade, što zorno prikazuju fotografije na zidu klaustra, bile

su do temelja razorene za vrijeme Domovinskog rata. Tada su i redovnici pavlini izbjegli otuda i vratili se u svoje negdašnje prostore u Sv. Petar u Šumi. No, zadivljujuće je kako je u kratkom vremenu poslije završetka toga rata, pavlinska crkva u Kamenskom ponovno zablistala u svom raskošnom baroknom sjaju. I, makar se još na mnogim kućama i u Kamenskom i u Karlovcu vide “rane”, tragovi i rupe od metaka, snajpera i raznog streljiva, život nije ubijen, život nije stao ni nestao. Naprotiv, vjera u Boga i ljubav prema ljudima uvijek pobjeđuju. To je svojim životom, a možda još i više smrću pokazao blaženi Alojzije, te je pokazao blaženi naš Miroslav Bulešić. Znakovito je to da su ta dvojica naših mučenika i blaženika bili suvremenici, da su čak bili prijatelji i međusobno bili povezani, da su umrli od iste ideologije koja se hrani na mržnji prema Bogu, a upravo su svojim životom i smrću posvjedočili da je jedini pobjednik, jedini koji stvarno živi i uvijek jest – Bog. I obojicu ih je za stol blaženika pozvao papa koji je i sam trpio od zločinačke ideologije, papa Ivan Pavao II., koji je sada već svet, i čiji smo mi bili suvremenici, kao i mnogi od nas koji su bili suvremenici blaženima Alojziju i Miroslavu. Nije li ovo čas milosti i za nas sada?! (Davorka Smoković)

HRVATSKI ISTARSKI PREPORODITELJI:**Jakov Volčić**

✉ DR. SC. MAJA POLIĆ

HAZU Zavod za povijesne i društvene znanosti Rijeka

Volčić je širio ideje preporoda hrvatskoga i slovenskog naroda, objavljajući više napisa u preporodnim hrvatskim i slovenskim edicijama, poput *Liburnijske besede*, *Naše slove*, *Novica*, *Slovenske besede*, *Slovenskoga glasnika*, itd. Na hrvatskom i slovenskom jeziku, primjerice, pisao je o toponomastici u članku o "imenoslovju istarskih krajev", a progovarao je i o micanju utjecaja talijanizama iz govora, pa tako preporuča "da se piše Istra, a ne po italijanskom Istria".

Suradnja hrvatskih i slovenskih preporoditelja na prostoru Istarskoga poluotoka manifestirala se i u djelovanju Slovaca Jakoba Volčića, u nas poznatijega kao Jakov Volčić, rođenoga 14. lipnja 1815. u Gorenjoj Vasi kraj Škofje Loke.

Pedagogiju i retoriku učio je u Karlovcu, potom filozofiju u Ljubljani. Ondje je studirao i bogosloviju, koju je priveo kraj u Gorici. Završivši nauk, uslijedilo je djelatno životno razdoblje od četrdeset i više godina, u kojem je bio svećenikom u mnogim istarskim mjestima. Tako je razdoblje od 1844. do 1847. proveo u Pazinu, od 1847. do 1851. u Voloskome, od 1851. do 1855. u Veprincu, od 1855. do

1862. u Zarečju kraj Pazina, od 1862. do 1871. u Kastvu, od 1871. do 1872. u Cerovljem, potom od 1872. do 1882. ponovno u Zarečju, te – u konačnici – od 1882. do 1886. u Cerovljem. Po umirovljenju odlazi u Zareče, no, zbog lošega stanja župnoga stana, preselio se u susjedno Cerovlje, gdje je obolio od vodene bolesti. O tome i o ponovnom povratku u Zareče progovorio je u pismu prijateljici druge generacije istarskih preporoditelja Vjekoslavu Spinčiću. Nakon dužega poboljevanja, ondje je preminuo 10. studenoga 1888. godine.

Kao pristaša prve generacije istarskih preporoditelja, Volčić je svoje preporodno djelovanje temeljio na stajalištima biskupa Josipa Jurja Strossmayera i njegovoj ideji "Prosvjetom k slobodi". Unatoč tome, nije zamjetnije sudjelovao u političkome životu Pokrajine Istre s Kvarnerskim otocima.

Podatke o njemu donosi nam *Naša sloga*, u kojoj stoji kako: "Jakov Volčić (...) doselivši se nama iz Kranjske pravo je pojmio svoje poslanstvo. Došao je brat bratu, učitelj k neukomu, tješitelj nevoljnemu. Kada se još iz Istre od tisuć glasova glasa čulo nije, Volčić je dojavljivao u Slov. Glasa-

snik i u Novice, sve što mu se je činilo vrednjega." Na taj je način prikazana suradnja hrvatskoga i slovenskog stanovništva, koje je tada prolazilo identičan proces buđenja nacionalne svijesti, kao i mukotrpnu borbu za prava vlastita naroda i njegovu kulturnu afirmaciju.

Volčić je širio ideje preporoda hrvatskoga i slovenskog naroda, objavljajući više napisa u preporodnim hrvatskim i slovenskim edicijama, poput *Liburnijske besede*, *Naše slove*, *Novica*, *Slovenske besede*, *Slovenskoga glasnika*, itd. Na hrvatskoj i slovenskoj jeziku, primjerice, pisao je o toponomastici u članku o "imenoslovju istarskih krajev", a progovarao je i o micanju utjecaja talijanizama iz govora, pa tako preporuča "da se piše Istra, a ne po italijanskom Istria".

Njegov suvremenik Antun Kalac zabilježio je kako su "...Osobito važni nje-govi dopisi iz Istre u Novicama" krajem 70-ih godina XIX. stoljeća, dodajući kako "...Iz tih dopisa razabiremo da je Volčić bio vatreni rodoljub (...)" Napominje kako on ipak "...u eri narodnog preporoda u Istri nije (...) igrao veliku ulogu na političkom polju, ali je ipak mnogo koristio našem narodu svojim tihim djelovanjem". Više od toga Kalac nam ne navodi. Dio svoje korespondencije koju je s Volčićem vodio od 1844. do 1877. godine, Kalac je i objavio.

Širenje preporodnih ideja razabire se iz njegovih pisama trgovcu i kastavskome načelniku Kazimiru Jelušiću, i to u periodu od 1876. do godine svoje smrti. Iz njih saznajemo kako je Volčić doprinio razvoju suradnje istarskoga područja i Zagreba kao hrvatske metropole, odakle je i krenula ideja ilirskoga pokreta, odnosno hrvatskoga narodnog preporoda. U doba njegove najsnajnije faze, Volčić je bio na školovanju u slovenskoj bogosloviji te je bio i član tzv. Čitalnega zbora koji je pristajao uz ilirsku ideju. Došavši u Istru, prihvatač stokavski izričaj i pravopis Ljudevita Gaja.

U Zarečju, gdje je najduže bio na službi, ostvario je najveće kontakte s prijateljic-

ma prve generacije istarskih preporoditelja, družeći se s franjevcima iz pazinskog samostana te ostalim istarskim svećenicima, kao i profesorima pazinske njemačke gimnazije i njihovim đacima. Tako će ga A. Kalac nazvati svojim "dragim i idealnim učiteljem" koji ga je potaknuo na "nesebičan i požrtvovni rođljubni rad".

Važna karakteristika Volčićeva dje-lovanja bilo je prikupljanje narodnoga blaga, stoga ulazi u povijest kao kolekcionar etnoloških posebnosti, primjerice, ostataka folklorne gradi. Kako piše naš slavni filolog, etnograf i povjesničar književnosti Ivan Milčetić, Volčić "sabiraše za cijeloga svoga života folklor-sku građu, objelodanjujući je u slovenskim časopisima (...)" Na taj je način – bez sumnje – spasio od propadanja mnoge važne rukopise, napose one glagolske. Naime, 60-ih godina XIX. st. bio je jedan od rijetkih na Istarskome poluotoku koji su poznavali glagoljicu. Velik doprinos očuvanju dijela gradiva ostvario je njihovim prepisivanjem, čime je svakako pomogao budućim istraživačima u rekonstruiranju njihova sadržaja.

Iz korespondencije s Jelušićem saznamjemo da je ideju skupljanja narodnih pjesama dobio od Vuka Stefanovića Karadžića; tako Volčić piše: "Ja čitajuć Vukove pjesme, sam ih počeo sabirati jur pred 30 let." U novije vrijeme, poznata hrvatska etnologinja Maja Bošković Stulli ocijenila ga je kao najzaslužnijega sakupljača usmenih pripovjedaka i pjesama u Istri.

Nadalje, Jelušiću je u pismima progovarao i o neprosvojećenosti hrvatskoga stanovništva Istre, koja je prepreka snažnjim preporodnim težnjama. Primjerice: "Zlo je, da naš Slovan neće nauka, neće progledati, neće sam sebi dobro."

Volčić je surađivao i s brojnim drugim ličnostima tadašnjeg političkog i kulturnog života, među kojima su zastupljeni i Hrvati, i Slovenci i Talijani. Među ostalima, riječ je o Ivanu Kukuljeviću, Šimi Ljubiću, Franu Kurelcu, Vjekoslavu Spinčiću, A. Kalcu, Janezu Bleiweisu, Giovanniju Kobleru, Carlu de Franceschiju, itd. Njima je dostavljao podatke o spomenutome etnološkom ili o glagolskome blagu. Primjerice, Muzeju u Zagrebu slao je rukopise, tekstove narodnih pjesama i pripovjedaka, stari novac, kao i pronađene geološke ostatke. Zbog toga ga je njegovo čelništvo imenovalo "duhovnim pomoćnikom i povjerenikom muzealnim za Istru". Upravo zahvaljujući Volčiću, u rukopisnoj zbirci Arhiva HAZU-a u Zagrebu sačuvana je bogata građa.

Klanjanje za svećenike u Blaženikovoj župi

SVETVINČENAT U petak 27. lipnja 2014., povodom svetkovine Presvetog Srca Isusova, u svetvinčentskoj župnoj crkvi održano je cijelovečernje klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. S obzirom da se ta svetkovina ujedno slavi i kao Dan posvećenja svećenika, dio molitvenih zaziva i meditacija bio je odabran upravo na temu posvećenja svećenika. Klanjanje je vodio župnik vlč. Darko Zgrablić, a molitveno-meditativni susret glazbom su animirali mladi, pjesmama uz guitaru. Nakon pročitane prispolobe o sijaču iz Evandelja po Marku, vlč. Zgrablić je u prvim razmišljanjima naglasio potrebu otvorenosti uha i srca za Božju Riječ te potrebu svjesnog i voljnog predanja sebe Isusu, koji je "loza, sijač i pastir". Uslijedili su zazivi za posvetu svećenika te svih onih koji kane krenuti tim putem, moli-tvom Gospodinu "neka pošalje radnike

na opustošena polja svijeta, radnike koji će svetošću i primjerom dati svijetu novu nadu". Uslijedila je molitva za župnike, trenutak kada je vlč. Zgrablić potaknuo okupljene da upute Svevišnjemu molitvu za svoje župnike. Daljnji zajednički molitveni zazivi bili su za sve svećenike svijeta, za Svetog Oca, za našega ordinarija mons. Dražena Kutlešu te za sve pastire Crkve. Nakon molitve zahvale za dar Svetoga reda uslijedile su molitve zahvale za dar Euharistije. Klanjanje je završeno blagoslovom s Presvetim Oltarskim Sakramentom. Na ovom prvom ovakvom klanjanju uz grob blaženog Miroslava Bulešića vjernici iz raznih dijelova Biskupije svojom su brojnošću ispunili župnu crkvu, a prema riječima vlč. Zgrablića, ovakvo molitveno-meditativno okupljanje prerast će u redovit mjesecni susret pod okriljem našeg Blaženika. (G. Krizman)

Istarski Svetci Srednjega vijeka

✉ STANKO JOSIP ŠKUNCA

Blaženi Oton Pulski

Istra se dići trima blaženicima Reda male braće – franjevaca iz najstarijeg perioda ovoga reda: Otonom Pulskim, Monaldom iz Kopra i Julijana iz Bala, a pripadali su Hrvatskoj provinciji (Provincia Sclavonie), kasnije nazvanoj: Provincia Dalmatiae s. Hieronymi sa sjedištem u Zadru. Sva trojica imaju naslov blaženika u franjevačkom martirologiju, ali je stjecajem okolnosti od Crkve službeno potvrđen samo kult bl. Julijana iz Bala. Među njima najstariji je blaženi Oton koji pripada prvim sljedbenicima sv. Franje Asiškog. O njemu svjedoči najstariji franjevački katalog svetaca, autora fra Tome iz Pavije, iz 1245. godine: *Dialogus de virtis sanctorum fratrum minorum*, u kojem navodi devet njegovih čudesa. Većina se autora slaže da je Oton umro u Puli 1241. Živio je u prvom franjevačkom samostanu sv. Mateja koji se nalazio na mjestu današnjeg

brodogradilišta, blizu glavne pošte. Crkva sv. Mateja srušena je u doba Austrije, za potrebe brodogradilišta. Fratri su se početkom 14. st. uselili u današnji samostan sv. Franje i tamo prenijeli tijelo bl. Otona. Odakle je rodom bio ovaj blaženik, teško je reći. Neki ga smatraju Istraninom, ali se iz njegova imena, Oton, dade naslutiti da je njemačkog podrijetla te ga i neki stari spisi zovu Teutoncem. To je vrijeme kad je Istra pripadala kneževini i patrijarhatu Akvileje, jednoj od najvažnijih pokrajina u njemačkom carstvu. Budući da je umro 1241., vjerojatno u naponu snage, mogao je biti učenik samog asiškog svetca. Najstariji dokumenti navode više čudesa blaženog Otona koja su se dogodila nadasve na njegovu grobu: Petar Puljanin imao je u grlu izraslinu koja ga je neobično mučila. Moleći se na svetčevu grobu, ukaza mu se Oton koji blago prijeđe po njegovu licu i izrasline odjednom nesti. Ivan, prior samostana sv. Marije u Vrsaru, imao je osušenu i iskrivljenu ruku. Žarko je molio na Blaženikovu grobu i bi izlijecen. Plemenita djevojka iz

Pule po imenu Chemota imala je jedno bedro kraće te praktično nije mogla hodati. Donešoše je na grob blaženog Otona gdje je molila i plakala. Odjednom ozdravi po milosti Božjoj. Neki Dvigrađanin po imenu Aliot imao je iskrivljene noge te se jedva kretao šepajući. Na grobu bl. Otona potpuno ozdravi. Martin, sin Maze iz Pule, bio je paraliziran i nakon nekoliko dolazaka i molitava na Blaženikovu grobu iznenada se uspravi i zdrav pode kući. Marko, sinčić pulskog zidara, imao je iskrivljena usta i ostavlja ružan dojam. Dok se žarko molio na svetčevu grobu, usta mu se ispraviše i radostan pode kući. Slijepu djevojku Mariju dovedoše na Otonov grob i tu ugleda svjetlo te stane slaviti Boga i zahvaljivati svetcu. Slijepi dječak više se dana molio na svetčevu grobu i progleda na oba oka, o čemu je svima pripovijedao. Avinata, Aleksejeva žena iz Pule, ostade nijema i dugo ne mogla govoriti. U suzama dođe na Blaženikov grob i nakon žarke molitve zadobi dar govora.

Kad su francuske vlasti 1805. zatvorile crkvu i samostan sv. Franje u Puli, tijelo bl. Otona i stari poliptih s glavnog oltara preneseni su u Katedralu, odakle su враћeni 1938. Neko vrijeme u 19. st. bl. se Oton slavio 16. siječnja jer su ga pobrkali s fra Otonom iz grupe franjevačkih marokanskih prvomučenika (1220). Talijanski su franjevci obnovili štovanje bl. Otona i od tada se njegov blagdan svećano slavi 14. prosinca. Prava je šteta što se do sada nije dobilo odobrenje štovanja od Svetе Stolice, ukoliko se radi o kontinuiranu kultu.

Literatura:

M. Oreb, Blaženi Oton iz Pule

Lj. Maračić, Maleni i veliki – franjevci konventualci u Istri, Zagreb, 2001.

Blaženi Julijan iz Bala (+1350.)

U popisu provincija, kustodija i samostana franjevačkog reda fra Bartolomeja Pizanskog, pisanom između 1385. i 1395., gdje se nabrajaju samostani kustodije Istre Provincije Dalmacije, na zadnjem mjestu nalazimo: Locum Vallis in quo jacet sanctus frater Julianus, de quo fit ibi festum – "samostan Bale gdje leži sveti brat Julijan koji ondje ima blagdan". Iz toga se zaključuje da su nekadашnji samostan kamalduležana sv. Mihovila ponad Bala u 14. st. naselili franjevci i da se ondje već čuvalo i častilo tijelo bl. Julijana. Procjenjuje se da je on umro oko 1350., a da su se franjevci tu dосelili nešto prije te godine. U Franjevačkom martirologiju iz 1698. god., pod datumom 4. studenog, čitamo: "U Balama u Istri blaženi Julijan Ispovjedalac, poznat po svetosti života." Prema tradiciji pripadao je baljanskoj obitelji Cusaril ili Cesarel. Bio je svećenik i propovjednik i kao takav poticao je zavadenje obitelji na pomirenje, a ističe se i njegovo propovijedanje protiv lihvara i heretika. Baljani, dakle, bl. Julijana svećano slave kao svoga zaštitnika od najstarijih vremena. Datum slavlja 1. svibnja zabilježen i na pergameni iz 1570., za njegovu proslavu vjerojatno je izabran iz praktičnih razloga, pogodno godišnje doba. U Statutu komune Bale iz 1477. na samoj početnoj invokaciji: "U ime Presvetog Trojstva... – između ostalih svetaca stoji i – e del beato santo Zulian protetor di questo luogo ("i blaženog svetog Julijana, zaštitnika ovoga mjesta"). Procjenjuje se da su franjevci ostali u samostanu sv. Mihovila do polovice 15. st. jer je upravo tada osnovan samostan franjevaca opservanata na otoku sv. Andrije kod Rovinja (danas Crveni otok). Istarski svećenik i povjesničar Mario Pavat (Riforma, 273) nalazi podatak da su fratri opservanti napustili ovaj samostan 1664. Vjerojatno se radilo o njihovu privremenom boravku nakon prisilnog zatvaranja franjevačkog samostana u Vrsaru. Relikvije bl. Julijana svećano su prenesene u grad 29. rujna 1594. i od tada se čuvaju u župnoj crkvi. Kult bl. Julijana potvrdio je papa Pijo X. 1910. god.

Literatura:

P. Anton-Maria da Vicenza, Il castello di Valle e b. Giuliano Cesarelo.

Blaženi Monald Koparski (1210. – 1280.)

Za njega suvremenici kažu da je bio "velik kanonist i teolog", "sveti fratar i ministar u redu", to jest provincial Provincije 'Sklavonije' (Hrvatske) sa sjedištem u Zadru (1254. – 1260.). Za njegova provincialata pripremana je gradnja novog samostana sv. Franje u Kopru, započeta 1266. Premda je bio poznat i učen magister u Redu, malo se zna o njegovu životu. Rodom je iz Kopra ili Pirana, od roditelja koji su došli iz Toskane. Završio je pravne znanosti i bio odvjetnik, kao takav odlučio se posvetiti u franjevačkom redu. Postao je crkveni pravnik i magister, provincial, fratar svetačkog života. Najpoznatiji je po crkvenopravnom zborniku nazvanom Summa Monaldina koji se kao priručnik nekoliko stotina godina upotrebljavao na svećilištima pa je sačuvan u 65 rukopisnih kodeksa, a prvi put tiskan 1506. Pripisuju mu se i neki komentari Sv. pisma i propovijedi. Godine 1981. u Trstu je slavljena 700. obljetnica njegove smrti i tom je prigodom tiskan velik zbornik o tom svetom i učenom franjevcu. Umro je 1280. na glasu svetosti i to svjedoče i njegovi smrtni ostatci. Oni su se čuvali i častili u crkvi sv. Franje u Kopru do 1806. kad su po francuskim vlastima crkva i samostan sv. Franje zatvoreni. Nakon toga njegove su relikvije selili više puta, da bi 1904. bile dolično pohranjene i izložene na čašćenje u franjevačkoj crkvi sv. Ane u Kopru. Pošto su nakon II. svjetskog rata komunističke vlasti zatvorene i nacionalizirale samostan sv. Ane, relikvije bl. Monalda bile su privremeno prenesene u Veneciju, a 1954. dolično smještene i izložene u franjevačkoj crkvi Santa Maria Maggiore u Trstu. Pripisuju mu se i neka čudesa. Franjevački ga martirologij spominje 9. studenoga, dok ga u Trstu slave 19. lipnja.

Literatura:

Beato Monaldo da Giustinopoli (zbornik), Trieste, 1982.

B. Korošak, Anton Hijacint Repić: Blaženi Monald Koprski), Nova Gorica, 2006.

Župa sv. Ivana Krstitelja - novi kip sv. Ivan Krstitelja

PULA U utorak 24. lipnja 2014. godine u pulskoj Župi sv. Ivana Krstitelja blagdan naslovnika župe svećano je proslavljen blagoslovom novog kipa patrona. Župljani, ali i brojni vjernici iz drugih pulskih župa, na blagdan patrona župe pripravljali su se trodnevnicom koju je vodio fra Diego Deklić, iz Košljuna na Krku. Blagdansko misno slavlje predvodio je kancelar Biskupije preč. Sergije Jelenić, koji je na početku misnog slavlja blagoslovio novi kip svetog Ivana Krstitelja. Kip, u prirodnoj veličini, dar je župljana – obitelji Marka i Jele Drmić. Sv. Ivan Krstitelj, čije ime znači 'Bog je milosrdan', koga je Bog najavio i čije je rođenje i ime nemalo začudilo njegove suvremenike, svojim je životom navještao Božje milosrđe te pozivao ljudi k Bogu. Sv. Ivan je kao posebna, jedinstvena osoba, dobio poslanje od Boga, pripraviti put Isusu; no, i svatko je od nas poseban, jedinstven u Božjim očima. Bog nikada neće ostaviti svoga čovjeka, onoga koji u Njega vjeruje, već će mu dati snagu i milost kojom će svjedočiti Njegovu ljubav. Najvažnija je poruka rođenja sv. Ivana Krstitelja za naš život jednostavno: "Ljubimo Boga u bratu čovjeku", zaključio je Propovjednik. Uvodnim pozdravom i zaključnim zahvalama predslavitelju, koncelebrantima te okupljenim vjernicima obratio se župnik fra Kruniclav Kemić. Misno slavlje, na kojem su osim domaćih župljana sudjelovali i brojni vjernici iz drugih pulskih župa, pjevanjem je animirao župni zbor, a nakon mise druženje je nastavljeno na prostoru oko crkve uz prigodno osvježenje. (G. Krizman)

Usrijedu 25. lipnja 2014. godine, na Dan državnosti, u nacionalnom svetištu Crkve hrvatskih mučenika na Udbini održan je susret vjeroučitelja Riječke metropolije. Među sedamdesetak vjeroučitelja na susretu je sudjelovalo i dvanaest vjeroučitelja iz Porečke i Pulske biskupije, uz sudionike iz Riječke nadbiskupije, Krčke te Gospičko-senjske biskupije.

Nakon okupljanja ispred crkve susret je započeo pobožnošću Križnog puta na Krbavskom polju kod crkve sv. Marka Groba pa do Crkve hrvatskih mučenika gdje je zatim služena misa koju je predvodio gospičko-senjski ordinarij Mile Bogović. U koncelebraciji su bili i predstojnici Katehetskih ureda Krčke biskupije vlč. Anton Peranić, tajnik Katehetskog ureda Porečke i Pulske biskupije vlč. Sergije Jelenić i vlč. Nikola Turkalj, predstojnik Katehetskog ureda Gospičko – senjske biskupije. Križni put je predvodio vlč. Nikola Turkalj. Od prve postaje, uz ostatke nekadašnje crkve na Krbavskom polju, koju je podignuo pop Marko Mesić, pa sve do Crkve hrvatskih

mučenika vjeroučitelji su simbolički prošli put od mjesta velike tragedije pa do mjesta pobjede i poštovanja svih žrtava, ili, kako je to kasnije u homiliji rekao biskup Bogović, "od mjesta stradanja do mjesta nadanja".

"Sve za Hrvatsku, Hrvatsku ni za što"

"Svaki put kada se znamenujemo znakom križa simbolično izražavamo vjeru da je naša konačna adresa u Presvetom Trojstvu, a Isus Krist je put prema toj konačnoj adresi", slikovito je pojasnio Biskup na početku homilije. Savršeni odnosi leže u Presvetom Trojstvu, u međusobnom davanju i primanju, a upravo su takvi odnosi ključni i za ljude. Biskup je posebno podsjetio kako je Isus put za kršćane, a ne kraj. Isus je rekao učenicima "Ne idite iz Jeruzalema dok ne primite snagu odozgo" i naglasio da samo oni koji imaju ljubavi za bližnjega i prožeti su Duhom Božjim biraju uvijek činiti dobro, "pa tako i oni koji imaju vlast koristiti znanje, moć i imanje", u svojim će ovlastima djelovati na dobrobit naroda, upravo

po uzoru na svjedočke ljubavi i vjere koje štujemo u Crkvi hrvatskih mučenika koji su proživjeli život pod gesлом "Sve za Hrvatsku, Hrvatsku ni za što". Misa je završila hrvatskom himnom. Po završetku misnog slavlja vjeroučiteljima se obratio čuvan svišta Crkve hrvatskih mučenika mons. Tomislav Rogić te im izložio ukratko povijest Udbine i ideje o gradnji crkve te jedinstvenu dubinu nacionalne i vjerske simbolike koju svetište objedinjuje. Ideja o nastanku svetišta Crkve hrvatskih mučenika nastala je kao realizacija poruke pape Ivana Pavla II. o potrebi isticanje značajnih mučenika u redovima pojedinih naroda na prijelazu u 3. tisućljeće, što je ostvario biskup Bogović, rekao je mons. Rogić. Slijedilo je razgledavanje kripte s kratkom prezentacijom povijesti nastanka svetišta. Nakon obilaska muzeja vjeroučitelji su otišli u Pastoralni centar Marije Majke Crkve nedaleko Plitvica, u mjestu Mukinje, gdje ih je ugostio župnik Plitvica vlč. Josip Štefančić. (G. Krizman)

Jačati obitelj kao temeljnu i naravnu zajednicu

NEW YORK Stidljivo i s podosta kašnjenja, zahvaljujući dobrom dijelom crkvenim medijima, prodrla je u javnost vijest da je Vijeće za ljudska prava još 25. lipnja na svojem 26. zasjedanju donijelo Rezoluciju o zaštiti obitelji – dokument koji za države članice UN-a nema obvezujući značaj, ali svakako ima veliku simboličku težinu. Dokument, koji se poziva na prethodne UN-ove dokumente o ljudskim pravima, počevši s Općom deklaracijom o ljudskim pravima iz 1948. godine, kao i na to da se ove godine slavi 20. obljetnica Međunarodne godine obitelji, kaže da je njegov cilj „ojačati na svim razinama suradnju o obiteljskim pitanjima te poduzeti mјere za poduzimanje usklađenih inicijativa kako bi se ojačali politike i programi usredotočeni na obitelj kao dio sveukupnoga pristupa ljudskim pravima i razvoju“.

Ističući da je temeljna odgovornost država promicati i štititi ljudska prava i temeljne slobode svih ljudi, uključujući žene,

djecu i starije osobe, Rezolucija ističe da „obitelj ima prvotnu odgovornost u odgoju i zaštiti djece te da bi djeca, zbog potpuno-ga i skladnoga razvoja njihove osobnosti, trebala odrastati u obiteljskom okruženju i u ozračju sreće, ljubavi i razumijevanja“. Također se ističe da je obitelj „temeljna skupina društva i naravno okruženje za rast i dobrobit svih svojih članova, a osobito djece“, te da bi kao takva trebala uživati „potrebnu zaštitu i pomoć kako bi u potpunosti mogla preuzeti svoje odgovornosti unutar zajednice“. Iističući još jednom da je „obitelj naravna i temeljna skupina društva te treba uživati zaštitu društva i države“, dokument poziva na raspravu o tome kako najbolje pomoći obitelji i pružiti joj zaštitu. Rasprava bi se trebala održati na sljedećem, 27. zasjedanju UN-ova Vijeća za ljudska prava, a visoku se povjerenicu za ljudska prava poziva da poradi na tome kako bi u raspravi sudjelovali svi zainteresirani, od država i tijela UN-a pa sve do civilnoga društva. (GK, Darko Grden)

NOVA KNJIGA Tragovi zavičaja - otok Pag

Uizdanju nakladničke kuće „Josip Turčinović“ iz Pazina nedavno je izšla knjiga Šime Zubovića „Tragovi zavičaja - otok Pag“. Knjiga nam na dvjestotinjak stranica donosi obilje informacija o povijesti Paga (pažnja autora je fokusirana na Barbat i naslje Zubovići), o tradicionalnim običajima, gospodarstvu, kulturi i društvu uopće. Autor nam je dao i iscrpan prikaz demografskih kretanja a posebice je obradio prezimena i obitelji te kaže u predgovoru:

„Svako selo, veliko ili malo, ima svoju povijest, ne samo onu zapisanu i sačuvanu u pismohranama već i onu koje nema u službenim dokumentima, udžbenicima i drugim zapisima. Dio je to povijesti koja se pamti, priča i prenosi s oca na sina, sa generacije na generaciju. Mnogi istiniti događaji ostali su u sjećanjima, za nekoga više, za nekoga manje važni, ali su dio povijesti jednog mjestu, sela, dio života. Da bih i takve detalje zapisao i svojem mjestu dopunio povijesne činjenice, važne za žitelje, za njihove obitelji, potrudio sam se porazgovarati sa više mojih sumještana koji su poznivali običaje, događaje, kulturu i povijest svoga zavičaja i sela Barbat (Zubovići). Njihova kazivanja godinama sam prenosio na papir nadajući se da ću jednoga dana moći reći da imam cijelovito svjedočanstvo življenja nekoliko prethodnih generacija. No, tu nikada nema kraja, uvijek će biti još nešto što bi trebalo ući u povijesne zapise...“

Ova knjiga o Pagu bit će zanimljiva ne samo stanovništvu spomenutih mjesta već i svima onima koji žele o otoku dozнати nešto više od onoga što nalaze u raznoraznim medijim. (D. Ivić)

ŠIROKA PONUDA U KNJIŽARAMA "JOSIPA TURČINOVIĆA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin,
narudžbe tel. 052/ 624 342
Prodavaonice:
PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, 52440, Tel: 052 451 784

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN

- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE

- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:04

SUSRET S IZVOROM

- komentar nedjeljnog Evanđelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radioistra.hr

fotocentar
DIGITAL FOTO - VIDEO STUDIO

ETRADEX

**Pozivni centar za narudžbe
najkvalitetnijeg lož ulja i dizelskog
goriva u Hrvatskoj.**

Besplatni pozivi na:

0800 11 33
gorivo@etradex.hr